Ազգ

Azg

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1996, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 226 (1232)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հունվարից Հայաստանի ութ հիդրոէլեկտրակայաններ կսեփականաշնորհվեն մրցույթով

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Եկող տարվա հունվարին նախատեսվում է մրցութային եղանակով սեփականաշնորհել Մեղրու, Այրումի, Գյումրիի, Արենիի, Իջեւանի, Ալավերդու, Մարտունու եւ Եղեգնաձորի ՀԷԿ-երը։ Դրանցից ամենաթանկը գնահատված է Այրումի ՀԷԿ-ը, որի մեկնարկային գինը կազմում է 129 մլն 273 հազ. դրամ (ավելի քան 300 հազ. դոլար)։ Ամենացածր մեկնարկային գինը 8 մլն 796 հազ. դրամ (շուրջ 20400 դոլար) Մարտունու ՀԷԿ-ինն է։ Բոլոր այս ՀԷԿ-երը կառուցվել են 1930-1950-ական թվականներին։ Ըստ մրցույթի պահանջների, ՀԷԿ-ի սեփականատերը այն պետք է շարունակի օգտագործել էլեկտրաէներգիա արտադրելու նպատակով գործող տեխնիկական պայմանների եւ նորմաների համապատասխան։

ՍԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Ռ. Քոչարյան. «Խաղաղությունն ադրբեջանական դիմագրավելու միակ պաշտպանվածությունն է»

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ըստ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, բանակցային գործընթացում Ադրբեջանն սկսել է մի քաղաքականություն, որը, նրանց կարծիքով, խաղ է առանց պարտության։ Փաստերն, վկայելով հնդիվանային բանակցությունները, ադրբեջանական կողմը պատրաստվում է Լիսաբոնի գագաթաժողովին ներկայացնել մի փաստաթուղթ, որը կպարունակի Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության դրույթը եւ հույս ունի աջակցություն ստանալ ԵԱՀԿ կողմից։ Հայաստանի համաձայնության դեպքում ԼՂՀ կարգավիճակը որպես Ադրբեջանի ենթակայության միավոր, կանխորոշված կլինի։ Երբ Հայաստանն օգտվի վետոյի իրավունքից, ապա մենակ կմնա, իր վրա կգրավի բոլորի անբարյացակամ ուշադրությունը։

ԼՂՀ նախագահը վստահություն հայտնեց, որ Հայաստանն ընդառաջ չի գնա ադրբեջանական ստրատեգիային եւ, ծայրահեղ դեպքում, կօգտվի վետոյի իրավունքից։ Ավելին, կներկայացվի մեկ այլ նախագիծ հիմնված ժողովրդի ինքնորոշման դրույթի վրա։ Ռ. Քոչարյանի խոսքերով, չի կարելի ասել, թե ժամանակն այժմ աշխատում է Ադրբեջանի օգտին։ «Որոշ հանգամանքներում այն կարող է նաեւ հօգուտ մեզ լինել», ասաց նա։

Պատասխանելով այն հարցին, թե որքա՞ն ԼՂՀ նորերս կայացած նախագահական ընտրությունները կանդրադառնան լիսաբոնյան գագաթաժողովի արդյունքների վրա, Ռոբերտ Քոչարյանն ասաց, որ դատարկագիներ վաղուց արդեն ղաղարել են ազդել տնից-տուն։ «Այդ ժողովները կարող են լինել կամ ոչ։ Մենք կատարում ենք մեր պետությունը չճանաչել ուզեն հոգեբանության», հայտարարեց ԼՂՀ նախագահը։ Յուրաքանչյուր երկիր, արտաքին քաղաքական գերակայություններ, ունի իր խնդիրները։ Մենք էլ ունենք մեր հիմնախնդիրները։ Նրանք հայտարարություններ են անում, մենք ընտրություններ ենք կազմակերպում, ասաց վերընտրված նախագահը։

Ըստ նրա, ինչ խոսք, կարգավորման ընթացքը, վերջնական արդյունքը, ճերմակների ինչ որ առումով կախված են այդ երկրներից։ Բայց հիմնարար առանցքը ծանրացված է տեղում։ Ի վերջո, ամեն ինչ որոշում է այն ժողովուրդը, որն ապրում է Ղարաբաղում։

Ինչ վերաբերում է ընտրություններ կազմակերպությամբ ՌԴ արտգործնախարարության հայտարարությանը, ապա, ըստ պարոն Քոչարյանի, այն որոշակի տարակուսանք է առաջացրել։ Նրա խոսքերով, արժանագնեք հանդուրժել չէ այն իրադարձություններին, որոնք Ղարաբաղում կատարվում են։ «Ես ինչո՞ւ այդպես եղավ, առայժմ դժվար է բացատրել։ Սակայն կարելի է ենթադրել, թե ինչ է թաքնված դրա հետեւում», նշեց նախագահը։

Որքանո՞վ են այսօր կայուն խաղաղության հիմքերը հարցին Ռոբերտ Քոչարյանը պատասխանեց, որ խաղաղությունը կարելի է համեմատել մեծերի հավասարակշռության պայմաններում։

«Խաղաղությունն ինձ համար ադրբեջանական դիմակայելու միակ պաշտպանվածությունն է։ Դա այն է, ինչ մեզ փոխանցված է ապրել դեռ երկար տարիներ», ասաց ԼՂՀ նախագահը։

ԿԻՄԻԿ ԶՈՀՐԱՊԻՆ

Ստեփանակերտ-Երեւան

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ

Ալեքսանդր Արզումանյանը հանդիպեց Բուտրոս-Ղալիի հետ

Նոյեմբերի 26-ին աշխատանքային այցով Նյու Յորքում գտնվող ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը հանդիպում ունեցավ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար, դոկտոր Բուտրոս Բուտրոս-Ղալիի հետ։ ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից հայտնեցին, որ զրույցի ընթացքում քննարկվել են ՄԱԿ-ի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության գործունեության հետ կապված եւ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի ընտրություններին վերաբերող խնդիրներ։

Նախկին քաղաքապետի որոշումները՝ կասեցված

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ինչպես արդեն տեղեկացվել է, Երեւանի խորհրդի անդամները դիմել էին քաղաքապետ Վանո Սիրադեղյանին, հասկացումների սահմանված կարգին եւ օրենքին հակասող որոշումները կասեցնելու վերաբերյալ վճիռ կայացնելու համար։

Քաղաքապետարանի լրատվական կենտրոնից հայտնեցին, որ հաշվի առնելով վերոհիշյալ առաջարկությունը, Երեւանի քաղաքապետը որոշում կայացրեց, որի համաձայն, 1996 թ. նոյեմբերի 25-ից կասեցվում է Երեւանի նախկին քաղաքապետի 1996 թ. օգոստոսի 19-ից նոյեմբերի 8-ը կայացրած հողահատկացումներին եւ գրասենյակներին վերաբերող որոշումների կատարման ընթացքը՝ մինչեւ այդ կապակցությամբ ստեղծված հանձնաժողովը հանգամանորեն կուսումնասիրի յուրաքանչյուր որոշման օրինականությունն ու հիմնավորվածությունը։

ԱԽՄ-ի մրցույթը՝ նվիրված մարդու իրավունքների պաշտպանությանը

1996 թ. ընթացքում մարդու իրավունքների պաշտպանությանը նվիրված լավագույն հոդվածի, հաղորդման կամ միջոցառման կազմակերպման համար ԱԽՄ-ի կողմից սահմանվել է մրցանակ դրամական պարգեւի ծեւով (100 հազար դրամ), որը կհանձնվի մարդու իրավունքների օրը՝ դեկտեմբերի 10-ին, ժամը 12.00-ին կազմակերպված հատուկ միջոցառման ժամանակ։ Մրցանակակրին կորոշի մրցանակաբաշխության հանձնաժողովը, որ կներգրավվեն մամուլի, հեռուստատեսության, անկախ իրավապաշտպան կազմակերպությունների երկուական ներկայացուցիչ։ Խնդրում ենք մինչեւ դեկտեմբերի 5-ը անվանական հայտերը եւ համապատասխան նյութերը ներկայացնել ԱԽՄ-ի կենտրոնական գրասենյակ։ Անհրաժեշտության դեպքում զանգահարել՝ 56-33-21 եւ 56-21-82։

Բաքուն պատասխանատվությունը զգում է Հայաստանի վրա

ԲԱՔՈՒ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարությունը ԼՂՀ նախագահական ընտրությունները գնահատել է որպես տարածաշրջանում խաղաղության ամրապնդման եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակում հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման բանակցությունների քաղաքական փորձ։ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարությունը հայտարարել է, որ այդ «անօրինական ընտրությունները եւս իր բռնազավթված լեռնային ղարաբաղյան տարածաշրջանում կազմակերպել է Հայաստանը»։

Նոյեմբերի 27-ին ANS press գործակալությունը տարածել է Ադրբեջանի ԱԳՆ հայտարարության մեջ նշված է, որ «անօրինական ընտրությունների անցկացման փաստը Ադրբեջանի ինքնիշխանության, երկրի Սահմանադրության եւ օրենքների կոպիտ խախտում են։ Իրենցից ներկայացնելով ՄԱԿ-ի կանոնադրության, ԵԱՀԿ սկզբունքների եւ միջազգային իրավունքի խախտում, դրանք անցկացվել են հայկական նվաճողական ծրագրով գրավված ադրբեջանական տարածքի մի մասի բռնակցման նպատակով»։ Փաստաթղթում ընդգծվում է նաեւ, որ «այս իրավախախտման ի ռազմաքաղաքական հետեւանքների ամբողջ պատասխանատվությունը լիովին ընկնում է Հայաստանի Հանրապետության վրա»։

Հայտարարության հեղինակները համոզված են, որ «Հայաստանի կողմից բռնազավթված Ադրբեջանի Լեռնային Ղարաբաղյան տարածաշրջանում անօրինական ընտրությունների անցկացումը դատապարտում իրենց գործողությամբ են հայտնել եվրոպական երկրները, ԵԱՀԿ խաղաղարարական գործընթացում համանախագահող եւ Մինսկի խմբում»։ Նրանք, հայտարարության համաձայն, ճանաչել են Ադրբեջանի ինքնիշխանությունը, տարածքային ամբողջականությունը եւ սահմանների բռնի փոփոխման անթույլատրելիությունը, որ լեռնային ղարաբաղյան տարածաշրջանում նախագահական ընտրությունների անցկացումը կբացասաբար կանդրադառնա ԵԱՀԿ Լիսաբոնի գագաթաժողովի ընթացքի վրա։

Ըստ ընդդիմության՝ լուծումը միայն ռազմական ճանապարհով

ԲԱՔՈՒ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ԼՂՀ-ի նախագահական ընտրությունների նկատմամբ իրենց վերաբերմունքն են արտահայտել նաեւ Ադրբեջանի բոլոր քաղաքական կուսակցությունները։ Նրանց կարծիքները, որոնք համընկնում են Ադրբեջանի իշխանությունների պաշտոնական դիրքորոշմանը, հիմնականում հանգում են նրան, որ կորսված են տարածքները վերադարձնելու եւ Ղարաբաղի հիմնախնդիրը խաղաղ միջոցներով կարգավորելու վերջին հույսերը։ Ադրբեջանական ընդդիմադիր կուսակցությունների հայտարարություններում եւ բողոքի հանրահավաքներում ընդունված դիմումներում ասվում է, որ խնդիրը պետք է լուծվի միայն ռազմական ճանապարհով, եւ Ադրբեջանը պետք է պատրաստ լինի դրան։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռուսաստանի զինուժը հաջորդ տարի կկրճատվի 15 տոկոսով

27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, VOA։ Ռուսաստանի նախագահ Ելցինը հրամանագիր ստորագրեց 97 թվականին Ռուսաստանի բանակի եւ ռազմական կազմակերպությունների թվակազմը 15 տոկոսով կրճատելու մասին։ Մոսկվայից եկած հաղորդագրություններում ասվում է, որ նախագահի պաշտպանության խորհրդին հանձնարարել է մշակել Ռուսաստանում ռազմական բարեփոխման ծրագիր, որը կընդգրկի մինչեւ 2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածը։ Նախագահն ընդգծել է, որ երկրի զինված ուժերն օգտագործվում են ոչ արդյունավետ, ինչը խախտում է Ռուսաստանի անվտանգությունը։

Էրբաքանը Չիլլերին դատի տվեց եւ 40 հազար դոլար շահեց

27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Թուրքիայի քաղաքացիական դատարանն այսօր որոշում կայացրեց, ըստ որի արտգործնախարար Թանսու Չիլլերը պետք է 40 հազար դոլար վճարի վարչապետ Նեջմեթդին Էրբաքանին՝ նրան վիրավորանք հասցնելու համար։ Անցած տարվա դեկտեմբերյան ընտրություններից առաջ Չիլլերը մեղադրել էր Էրբաքանին բարեկամների մասնակցությամբ եւ մարդասիրական օգնության միջոցները յուրացնելու մեջ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Թուրքիան եւ Ուկրաինան ձգտում են սերտ կապեր հաստատել

ԱՆԿԱՐԱ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՏ DPA։ Չորեքշաբթի օրը Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի եւ քաղաքական կառավարության բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ բանակցելու [illegible] շուրջ 1 միլիարդ դոլար։

Կուչման մեծ նշանակություն է տալիս Թուրքիայի քաղաքական դերին, ասելով, որ «Միջերկրականի [illegible] եւ Մերձավոր Արեւելքի շրջանում Թուրքիայի ներկայությունը անփոխարինելի է կայունության ու խաղաղության [illegible]»։

Պաշտոնական ընդունելության ժամանակ նախագահ Դեմիրելն ասել է, թե Ուկրաինայի նախագահի այցելությունն ընթացքում կնքվելիք մի շարք համաձայնագրերի շնորհիվ երկու երկրների միջեւ հարաբերությունները կհաստատվեն։

Նա ասել է, որ երկու երկրների միջեւ առեւտրի ծավալը 1992 թվականից ի վեր քառապատկվել է եւ այժմ հասնում է այդ տարածաշրջանում...

Նախագահները հիշեցրել են 1994 թվականին Դեմիրելի Ուկրաինա կատարած վերջին այցից հետո եւ կողմերի միջեւ հաստատված հարաբերությունները։

Դեմիրելը Կուչմային համար պաշտոնական ընդունելություն է կազմակերպել 13 որ առաջ Սեւծովյան համագործակցության 14 անդամների գագաթաժողովին։

Ազգ

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ

Ճապոնական կորպորացիան կաջակցի «Նաիրիտի» եւ «Երեւան» հյուրանոցի վերակառուցմանը

Երեկ ՀՀ կառավարությունում ճապոնական Սումիտոմո կորպորացիայի գործադիր տնօրեն պրն Տ. Նիշիդան եւ Իմայի ընկերության նախագահ պրն Կ. Իմային, ՀՀ արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արամ Վարդանյանը եւ արդյունաբերության նախարար Աշոտ Սաֆարյանը ստորագրեցին երկու հուշագիր: Դրանցից մեկը վերաբերում է Երեւանում ճապոնական Առեւտրի կենտրոնի ստեղծմանը, ճապոնացի գործարարների միության հետ հարաբերությունների հաստատմանը, «Երեւան» հյուրանոցի համատեղ վերակառուցմանը: Երկրորդ հուշագիրը նախատեսում է համատեղ աշխատանք «Նաիրիտի» վերազինման ու վերակառուցման ոլորտում, որի համար կպահանջվի մոտ 100 մլն դոլար: Այդ առթիվ Երեւան կժամանեն ճապոնական Imai 7 Co. LTD ընկերության մասնագետները եւ իրենց հաշվին կկազմեն բիզնես ծրագիր, որը կֆինանսավորի ճապոնական բանկերից մեկը: Երկրորդը թեթեւ արդյունաբերության ոլորտում Հայաստան-Իրան-Ճապոնիա համագործակցության հաստատումն է: Երրորդը, «Հրազդանմաշի» կոնվերսիայի ծրագրի ուսումնասիրումն է եւ «Տրանզիստոր» գիտաարտադրական միավորման հետ համագործակցությունը: Արդյունաբերության նախարար Աշոտ Սաֆարյանը նշեց, թե այս պայմանավորվածությունը երեք տարվա աշխատանքի արդյունք է: Իսկ վարչապետ Արմեն Սարգսյանը հույս հայտնեց, թե համապատասխան ծրագրերի մշակման փուլից հետո Հայաստանի ծանր արդյունաբերության կարեւորագույն օբյեկտները կկարողանան համագործակցել ճապոնական ընկերությունների հետ: Թեյման Տեր-Պետրոսյանը ավելացրեց, թե ճապոնացի գործարարները համոզվեցին, որ Հայաստանի մտավոր եւ արտադրական պոտենցիալը հնարավոր է օգտագործել հայ-ճապոնական տնտեսական համագործակցության նախագծերի համար, որը ոչ միայն տեղական բնույթ, այլեւ շրջանային Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության շրջանակներում կարող է իր խոսքն ասել: Ի դեպ, Սումիտոմոյի գործադիր տնօրեն պրն Նիշիդան լինելով «Հրազդանմաշում», ասել է, թե այն այնպիսի բարձրտեխնիկական ընկերություն է, որին ինչ էլ հանձնարարեն, կարող է բարձր մակարդակով կատարել: Ավելացնենք, որ նույն օրերին Մոսկվայում կնքվել է մի այլ պայմանագիր ԱՊՀ երկրների հակաօդային պաշտպանության եւ խաղաղապահ ավիացիայի վերահսկողության միջպետական ֆինանսական-արտադրական միավորում ստեղծելու մասին, որի մեջ ընդգրկված է նաեւ «Հրազդանմաշը»: Իր հերթին, պրն Նիշիդան հայտարարեց, որ այս համագործակցությունը կօգնի Հայաստանի ինդուստրացիային, եւ Սումիտոմոն կփորձի օգտագործել նաեւ արտասահմանում գտնվող իր 130 ներկայացուցչությունները ի շահ այս համագործակցության:

Ա. Հ.

«Ազգային առաջադիմությունը» ԼՂՀ-ին աջակցելու կոչ է անում

«Ազգային առաջադիմություն» կուսակցությունը նոյեմբերի 26-ին ընդունած հայտարարությամբ իր անհանգստությունն է արտահայտում ապագիկայում տեղի ունենալիք Լիսաբոնյան գագաթաժողովի նկատմամբ, ուր քննարկվելու է Ղարաբաղի հարցը: Գտնելով, որ այդ գագաթաժողովում շատ բան կախված կլինի Հայաստանի իշխանությունների ճկուն եւ վճռական դիրքորոշումից, հայտնում է, որ «Ազգային առաջադիմություն» կուսակցությունը պատրաստ է իր բոլոր կարողությունները ներդնել Ղարաբաղի եւ հայության արդարացի պահանջված ուժերի համախմբման համար: «Համոզված ենք, որ անկախ հաղաքական հայացքներից, սոցիալական կամ քաղաքական վիճակից, Հայաստանում գործող բոլոր ուժերը, ողջ հայությունը մի կողմ թողնելով փոխադարձ անհանդուրժողականությունը, միասնաբար հանդես կգան ԼՂՀ-ի ճանաչման պահանջով, որը բխում է Հայաստանի եւ ողջ հայության կենսական շահերից», ասվում է հայտարարության մեջ:

Հարցախույզի հեղինակը նշում է, որ վերջին տարիներին Հայաստանում ստեղծված ճգնաժամի ծանրության հիմնական կրողը կինն է: Կենցաղային առօրյա գործերին տղամարդկանց չմասնակցելը բազմապատկում է ավանդական պարտականությունները: Հեղինակի կարծիքով, հասարակության մեջ հայ կնոջ ունեցած դիրքի մեծ փոփոխությունների չի ենթարկվել, եւ Հայաստանում կինը առանց մայր է: Զարմանալի է ընդգծվում, որ կնոջ այդ կարգավիճակի հանդեպ կանանց ներկայիս կարգավիճակը չի համապատասխանում ՄԱԿ-ի կողմից սահմանված պարտավորություններին, չնայած Հայաստանի կառավարությունը անխափան ստորագրում է դրանք: Հիշեցնենք, որ անցած ԱՄՆ-ը դեռեւս չի ընդունել ՄԱԿ-ի կանանց դեմ բոլոր խտրականությունների վերացման փաստաթուղթը, ստացվում է, որ Հայաստանը դրանք ստորագրում է ավելի շատ օտարների մոտ օրինավոր երեւալու համար, քան թե երկրի առաջադիմության նպատակով գանելու քաղաքականությամբ: Մասնավորապես, նրանց 88 տոկոսը քաղաքական գործիչ դառնալու հավակնություն չունի: Մյուս հակասությունն այն է, որ վերը թվարկվածին զուգահեռ կանանց 98.5 տոկոսը դժգոհ է իր ներկայիս վիճակից:

Ամենամտահոգիչ հակասությունը հեղինակը տեսնում է Հայաստանի խորհրդարանում, որ բոլոր պատգամավորների 12 կին պատգամավոր կան, իսկ կառավարությունում միայն երկու փոխնախարար: Սահմանված պարտավորությունների

ՀԱՐՑԱԽՈՒՅԶ

Քաղաքականությունից հայ կանանց վանողը ավանդապաշտությո՞ւնն է

Ֆրանսիայի Կենտրոնական սանուց միության համաձայնությամբ մեկ տարով (94-95 թթ.) Հայաստան է գործուղվել սփյուռքահայ Թամար Անդրեասյանը Հայաստանի կանանց վիճակն ուսումնասիրելու նպատակով: Հայաստանի վիճակագրության պետական վարչության հետ համատեղ պատրաստած նրա հարցախույզին պատասխանել է 450 կին, որի հիման վրա էլ հեղինակը կատարել է իր վերլուծությունը: Փարիզում կայացած այս տարվա երեք քննախմբություններից մեկը հանդիսացող հիշյալ ուսումնասիրությունը միությունը տրամադրել է մեզ: Ստորեւ համառոտ ներկայացնում ենք այդ ուսումնասիրության արդյունքները:

ճակի ամենահամոզված պաշտպանները հենց կանայք են:

Հեղինակը Հայաստանի անկախացումից հետո զգալի նահանջ է արձանագրում կանանց առողջության պահպանման հարցերում: Հարցախույզի արդյունքներով, անկախացումից հետո զգալիորեն նվազել է նաեւ քաղաքական կյանքին մասնակցող կանանց թիվը: Չնայած բարձրագույն կրթության ստացածների կեսից ավելին կանայք են, սակայն նրանք իրենց ունակությունները ամբողջությամբ օգտագործելու հնարավորություն չունեն: Քաղաքական ասպարեզում կանանց մասին, նրա կարծիքով, մեծ դեր խաղում են նաեւ երկրի տնտեսական դժվարությունները եւ ժողովրդի մեջ արմատացած ավանդական մտածողությունը:

Հեղինակը նշում է, որ Հայաստանի կանանց ներկայիս իրավիճակի մեղավորը ամենից առաջ կանայք են, որից հետո միայն երկրի կառավարությունը: Պատճառն այն է, որ կանայք երբեք չեն պայքարում իրենց իրավունքների համար՝ չկարեւորելով իրենց իրավունքները, իսկ մեծամասնությունը դրանց մասին տեղեկություն էլ չունի:

Հարցախույզում մասնավորված է նաեւ ՄԱԿ-ի հետազոտություններից մեկը, համաձայն որի Հայաստանի կանանց միայն 70 տոկոսն է տեղյակ կանանց պաշտպանության վերաբերյալ օրենքներին եւ միայն 47 տոկոսն է գտնում, որ կանայք կարող են բարձր պաշտոններ ստանձնել: Հեղինակը հակառակն է հաստատում նաեւ այն, որ Հայաստանի կանանց 52 տոկոսն է հետաքրքրվում ստանդարտությամբ նրանց թիվը շատ ավելին պետք է լիներ: Հեղինակը զարմանալի է համարում նաեւ այն, որ միայն խորհրդարանական ընտրությունների նախօրեին լրատվամիջոցներով քաղաքական ասպարեզ մուտք գործած «Շամիրամ» կանանց կուսակցությունը 8 պատգամավոր ունեցավ խորհրդարանում: Հարցախույզ կատարողը գտնում է, որ Հայաստանի բարձրաստիճան պաշտոնյաների կանանց ընդգրկվելը «Շամիրամի» ցանկում կազմում Հայաստանում հիմք դրեց ազգականապաշտության: «Տեղին չէ՞ հարցնել, թե «Շամիրամի» փոխարեն Հայաստանի կնոջ ցուցաբերած պաշտպանությունը եւ վարկը բարձրացնելու, բոլոր հակառակը, չէ՞ինչ կնոջ վարկը հասարակության աչքում», նշում է բանախոսը:

Ա. Պ.

Սոցիալական ներդրումների հիմնադրամը Լոռիում

Լոռու մարզ Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի (ՍՆՀ) շրջայցին հրավիրված լրագրողները առիթ ունեցան ծանոթանալու կատարման տարբեր փուլերում գտնվող ծրագրերին: Ստեփանավանում բնդամենը վերջերս շահագործման հանձնված պուրակը պրակից նում էր նախկին հյուրանոցի տեղը, որի նկարն է, միայն հանգրվանում Ստ. Շահումյանի անվան արդեն բաց մատրոֆիլ տան բանգարանում: Պուրակի համար նույտամեններից մեկը երկար ժամանակ տեղական էին ավելի ու այս վաստի առաջ ավելի քիչ զարմանալի էր այն, որ հյուրանոցի գրեթե անմխում հետ վերականգնելի ենք:

Նորաստեղծ պուրակ Ստեփանավանում

Նախարարից հետո դարձել էր «ջանձնի տունողների» ինչ որ հեռավոր խմբի կողմից: Հյուրանոցի շենքի մի հատվածում հաստատվել էին կառուցել մասնավոր առանձնատներ, սեփականելով մայր պարտեզ: Փաստորեն հարող հատվածը զբաղեցնում էր նորաստեղծ պարկով լցված. այժմ «Լոռի» փրկարարական ցանկում է ՍՆՀ-ի ցանկերով կարգի է բերվել:

Հյուրանոցի նախասահմանը եւ բացի բնակել նաեւ Վարդաբլուր գյուղի հին դպրոցին, որի հիմնանկարն է այժմ տասը բաց երկրի տակ մնացել ենք հետագա շրջանի ճանապարհներ, ցանկերով մինչեւ այսօր քար կարող է մի արդյունքի ժամանակ, որ ժամանակի կառուցման աշխատանքները եւ գյուղին այսօր դարձավ քաղաքի առաջացնելով, ապա եւ հաշվի ունենալով, որ Վարդաբլուրը մեծ գյուղ է, երկհարկանի, ճաշակավոր տներով: Նոր դպրոցի անհրաժեշտությունը հրատապ է: Հին շինարարությունը շարունակվում է:

Մեր այցելության օրը շահագործման հանձնվեց Ուռուտ գյուղի ջրատար համակարգը: 1964-ին ծրագրվել էր Ուռուտին տալիս կառուցել ջրամբար: Այդ ժամանակից ի վեր գյուղը բարձիթողի վիճակում է: Երկրաշարժից հետո ուռուցիկ է բնակավայրը ջահելը: Եվ միայն

Վարդաբլուրի դպրոցի շինարարությունը

դրանից հետո աստիճանաբար ինչ ինչ օբյեկտներ են կառուցվել: ՍՆՀ-ն հետ գյուղի համայնքի առաջին համեմատի ժամանակ կառուցվեցին 2 ջրատարի եւ դպրոցի խնդիրները: Գյուղի շինարարությունն սկսվել եւ դադարեցվել էր 7 տարի առաջ, իսկ ջրատարը չափազանց անմխիթար վիճակում էր: Ակտիվների մոտ վկայագրող կրծողները, մողեսները համաճարակի ակնհայտ վտանգ են ներկայացնում: Այդ ժամանակամիջոցում ջրահավաք խցի ամբարտակի, ջրամբարի, ողջ ջրագիծը կատարելապես նորոգելու համար անհրաժեշտ էր 80-90 հազար ԱՄՆ դոլար: Նորոգումից 15 տոկոսը վճարելու գյուղի համաձայնությունը ստանալով, եւ ուսի բավարարվեցին ամենաանհրաժեշտ կառուցումներով: Այս համ գամանք զգալիորեն ջրերից օգտվողների, որոնց կարծիքով, ջուրը պետք է առատանար: Այնինչ երեք ականատեսներից գյուղ հասցված ջրից բացի հանվել եմ երկու բաղադրամի իրեր նկարագրելով մյուսների բացերը: Գյուղապետ Ս. Կիրակոսյանի կարծիքով, եթե ավելի ակտիվ օգտագործելու համար ներդրումների խումբը կլոնելին ջրի հետ կապված բոլոր հարցերը: Այնուամենայնիվ, որ գրեթե բոլոր տների բակերում ջուր ունենալ նշանակում է, որ այս վերաբերմունքը կանխելու դեմքում ջուրն արդյոք չի՞ բավարարի ողջ գյուղին առանց նորանոր ներդրումների, պրն Կիրակոսյանը պատասխանեց. «Համոզված եմ, կարիքը չկա»: Ուռուտցիները, իհարկե, չկայացան դրվածք շինարարների վարձատրության խնդրով կատարված աշխատանքը: «Աշոտ Երկաթ» անհատական ձեռնարկատիրության տնօրեն Ա. Վարդոյանն իր ներքին գնահատեց նոր աշխատանքի պահանջների պատշաճ կազմակերպման համար շինարարական կոլեկտիվի նախադեպը: Լոռու մարզում ՍՆՀ-ն ավարտել է 9 ծրագիր: Հաստատված են եւս 22-ը, որոնցից 6-ում աշխատանքներ են ընթանում:

ՏԻԳՐԱՆ ԳԱՍՊԱՐ.

Հայաստանի կոմունիստները կնշեն նոյեմբերի 29-ը

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 29-ին Հայաստանի կոմկուսի նախաձեռնությամբ Երեւանում եւ հանրապետության մյուս քաղաքներում տեղի կունենան հանրահավաքներ ժողովներ՝ նվիրված Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատման 76-րդ տարելիցին: Տեղեկացնելով այս մասին ՀԿԿ կենտրոնական կոմիտեի առաջին քարտուղար Սերգեյ Բադալյանը նշեց, որ այդ օրը ծաղկեպսակներ կդնեն Ալ. Մյասնիկյանի, Ս. Շահումյանի եւ խորհրդային իշխանության համար զոհվածների հուշարձաններին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 5 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խմբություն
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

– ԱՄՆ-ի կառավարության դիրքորոշումը համապատասխանում է Հայաստանի կառավարության դիրքորոշմանը, արտահայտված է Հելսինկիի համաձայնագրում, ինչպես նաև ԵԱՀԿ այն փաստաթղթերում (որը ստորագրել են Ադրբեջանը և Հայաստանը), թե որոնց տարածքային և սահմանային փոփոխությունները ընդունելի են միայն կողմերի համաձայնության և խաղաղ լուծման դեպքում: Երբ ընթացող բանակցությունների արդյունքում կողմերը համաձայնեն փոփոխել Ադրբեջանի սահմանները, ապա Ամերիկայի կառավարությունը կողմ է համաձայնությանը, ապա դժվար է Ադրբեջանի դիրքորոշման: Երկուստեք ձեռնտու է, որ ստեղծվի մի կացություն, երբ Ղարաբաղին ամբողջովին բավարարի պատշաճ իր հարցերով անորոշ սահմանադրական ձևակերպմամբ: Դա բնավ ոչ հստակ լուծում կլինի, սակայն նման ձևով Ադրբեջանը չպետք է միջամտի Ղարաբաղի գործերին:

– Ռուսական բանակը պետք է շարունակի հեռանալ ԱՊՀ հանրապետություններից: Այնուամենայնիվ, երբ որևէ կառավարություն ինչ-ինչ պատճառներով ցան-

Ինչ վերաբերում է Ղարաբաղի հարցի հավանական լուծմանը, ապա, թե իր, արդյունքը ինչի ընդունելի լինի բոլորի համար. Ղարաբաղը պետք է իրավունք ունենա ազատորեն վարելու իր գործերը, ինչ-որ կերպ կապված լինի Հայաստանի Հանրապետության Լաչինի միջոցով և ինչ-որ ձևով մնա սահմանադրական անորոշ վիճակ: Ուսագրավ է դաշնակցային պետության միջոցով դա իրականացնելու ձևը և, թերևս, այդ մասին հարկ եղածի չափ չենք մտածել: Չեմ կարծում, որ միակ լուծումն է, բայց, թերևս, պետք է շարունակել մտածել

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

«Կողմերին տրվում է ոչ թե իրենց ուզածը, այլ՝ անհրաժեշտը»

Խոսում է ԱՄՆ-ի հատուկ բանագնաց Ջոզեֆ Փրեսելը

Ինչպես արդեն տեղեկացրել է մեր թերթը, Վաշինգտոնի և Դետրոյթի ՀՅԴ Հայ դատի հանձնախմբերի հրավերով վերջերս Դետրոյթում դասախոսությամբ հանդես է եկել Արցախի հարցով ԱՄՆ-ի հատուկ բանագնաց Ջոզեֆ Փրեսելը: Դասախոսության ավարտին հայ հասարակությունը հարցումներ է ուղղել պրն Փրեսելին: Ստորև ներկայացնում ենք հարց-պատասխանի բաժնից ուշագրավ հատվածներ:

տարի այդ համաձայնությունը: Ամերիկյան կառավարությունը շահագրգռված է երկարաժամկետ հաշտությամբ: ԱՄՆ-ի դիրքորոշումն է նախկին համաձայնության կայացումը. Ադրբեջանը պետք է պահպանի իր տարածքային ամբողջականությունը:

Փաստորեն, թե Հայաստանը և թե Ադրբեջանը ամբողջությամբ ընդունել են Հելսինկիի վերջին բանաձևը, հետևաբար, բանակցությանը մասնակցող երկրների շահերը նկատի ունենալով, նրանք պետք է գտնեն մի լուծում, որն ընդունելի լինի բոլորի համար: Դժվար է կանխատեսել, թե այդ լուծումն ինչպիսին կլինի, սակայն կարող եմ ասել, թե ինչ է մեր նպատակը: Մեր նպատակն է երկարատև խաղաղությունը, որը կնպաստի տնտեսական զարգացմանը: Դրա համար անհրաժեշտ է փոխզիջում: Երկու կողմերն էլ պետք է արդյունքում մի ինչ դժգոհ լինեն: Ուրեմն անհրաժեշտ է գտնել մի լուծում, որը կողմերից և ոչ մեկին չի տա իր ցանկացածն ամբողջությամբ, ուղղակի երբ մի կողմ ստանա իր ուզածը, ապա մյուսը դժգոհ կլինի: Նախընտրելի է, որ յուրաքանչյուր կողմ ստանա իրեն անհրաժեշտը: Իսկ յուրաքանչյուր կողմին իրեն անհրաժեշտը ստանալու համար յուրաքանչյուրից պահանջվում է բավական ճկունության զգոնություն: Որոշ խնդրում անհրաժեշտ է, որ ազերիներն ընդունեն այն իրողությունը, որ Ղարաբաղը կորցրել են: Անհրաժեշտ է նաև, որ հայերն ընդունեն, թե Ղարաբաղը ազատագրելով, այնուհետև ՄԱԿ-ի անդամ երկիր չպետք է լինի: Մեր համաձայնությունն է նույնպես նման լուծման: Միջնորդները պետք է փնտրեն կողմերի արտահայտած տեսակետների համապատասխան կետերը և փորձեն դրանց հիման վրա համաձայնություն կայացնել: Մենք դա ենք փորձում անել:

Երբ Վրաստանի դեպքում հնարա-կանա ռուսական բանակի ներկայությունն իր տարածքում, ապա դա իր կամքն է: Մենք ուրախ կլինեինք, երբ հեռանային, բայց որևէ մեկին չենք ասում, թե ռուսական զորքերը պետք է դուրս բերել: Կարծում եմ ռուսական բանակի հեռանալու դեպքում Հայաստանի անվտանգությունը կլինի նույնը: Ես չեմ խոսի նաև այն հարցի մասին, թե ԱՄՆ-ն արդյոք վերահսկում է Թուրքիայի կողմից Ադրբեջանի զինամատակարարումը: Կարծում եմ չկան այդպիսի պատճառներ հավանական են: Դա հետախուզության բաժնի իրավասությունն է:

– Անշուշտ, ԱՄՆ պետդեպարտամենտը գիտակցում է, որ Ղարաբաղի և Ադրբեջանի միջև ԵԱՀԿ-ի միջնորդությամբ կայացած համաձայնությամբ Ղարաբաղի ինքնուրույնությունը չպահպանելու դեպքում բռնությունները կարող են վերսկսվել: Սակայն հավանական է նաև, որ Ղարաբաղի անկախության հռչակման դեպքում այլ կարգի պատերազմ տեղի կունենա և բավական մարդիկ կզոհվեն: Անհատական դիվանագիտության պատճառներից մեկն այն է, որ խնդիրներ լուծելու համար անհրաժեշտ է որևէ բան զիջել: Երբ Ղարաբաղն իր անկախությունը հռչակի ասելով, այստեղ ենք և այստեղ պետք է մնանք, ապա այդ լուծումը չընդունող ադրբեջանցիները ևս մի փորձ պետք է կատարեն Ղարաբաղը գրավելու համար: Կարծում եմ ավելի պատշաճ է մշակել մի համաձայնություն, ըստ որի կողմերին չի տրվում իրենց ուզածը, սակայն տրվում է անհրաժեշտը: Դա իրականացնելու նախընտրելի ձևը փոխզիջումն է:

Այո, ազերիները շահարկում են Հայաստանի երևութական բռնությունը նախագահական ընտրություններից հետո, և ես նրանց չեմ մեղադրում: Երբ դա չլիներ, ազերիների կողմից շահարկվելու բան չէր լինի:

այդ մասին: Սակայն դա պետք է մնա սահմանադրական անորոշ վիճակ և այդ պատճառով ադրբեջանցիները պետք է կարողանան ասել, որ իրենց տարածքային ամբողջականությունը պահպանել են, իսկ Ղարաբաղի հայերը թե իրենք ազատ են իրենց գործերն իրենց ուզած ձևով վարելու մեջ: Անհասկանալի է, բայց կարծում եմ, որ դրանը դա պետք է լինի:

– Ինչ վերաբերում է Ղարաբաղի մարդասիրական օգնության արգելքները վերացնելուն, ապա Ղարաբաղը, երբ դրա կարիքն ունի, պետք է օգնություն ստանա: Մի բան, որ ամերիկացիները լավագույնն են անում, մարդասիրական օգնության տրամադրումն է: Բարդությունն այն է, որ ամերիկյան կառավարության համար Ղարաբաղը դեռևս Ադրբեջանի մի մասն է և 907 հոդվածի տրամադրությունները, որոնք վերաբերում են Ադրբեջանին, վերաբերում են նաև Ղարաբաղին: Այնպես, ինչպես ոչ կառավարական կազմակերպությունների միջոցով օգնություն ենք հասցնում Ադրբեջանին, կարող ենք, հավանաբար, նույնը անել Ղարաբաղի համար:

Ես այն տեսակետին չեմ, թե Թուրքիան ցանկանում է ներխուժել և գրավել Հայաստանը: Ամերիկյան կառավարությունը դատապարտում է և անում ինչ կանի կանխելու Հայաստանի Հանրապետության անկումը որևէ կողմից լինեն դրանք թուրքերը, ռուսները, վրացիները, թե իրանցիները: Ինձ չհասկացողը հարցերից է այն, թե հանկարծ մի առավոտ Թուրքիան կորոշի ու կասի գնանք և Հայաստանը գրավենք: Այդպիսի բան պարզապես չպետք է պատահի: Ես բավականաչափ հարգում եմ պատմությունը, որը ձևավորում է նման տեսակետ արտահայտելը, սակայն չեմ կարծում, որ այդ տեսակետը իրատեսական է:

«ԵՐԵՎԱՆ» ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԳԼԵՆԴԵՅԼ

Անանուն բարերարից՝ 1 մլն դոլար «Հայաստան» հիմնադրամին

1996 թ. նոյեմբերի 20-ին Գլենդեյլի իրանահայ միության կենտրոնատեղում տեղի է ունեցել «Հայաստան» հիմնադրամի Արևմտյան Ամերիկայի հանձնաժողովի կազմակերպած մամլո ասուլիսը, որին ներկա են եղել Կալիֆոռնիայի զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչները: Նախքան ասուլիսի պաշտոնական մասին անցնելը, ներկաները դիտել են Գորիս-Ստեփանակերտ ճանապարհի առաջին հատվածի (6 կմ) պաշտոնական բացման արիվ պատրաստված տեսաերիզը: Այնուհետև հանձնաժողովի նախագահ Րաֆֆի Ուրֆալյանը ներկայացրել է հիմնադրամի գրասենյակի անձնակազմը և զեկուցել հեռուստամարաթոնի ու փոխանցված գումարների վերաբերյալ: Շեշտվել է, որ բացի նախապես հայտարարված գումարներից, վերջին երկու ամիսներին եղել են նոր մուծումներ, որոնցից առավելագույնը անանուն բարերարից ստացված 1 մլն դոլարն է:

Ր. Ուրֆալյանը մանրամասնորեն ասել է. «Վերջին երկու ամիսների գործառնությունները կազմում են 2 մլն դոլար: Այդ գումարի 1,5 միլիոն 50 հազար դոլարը փոխանցված է, ընդ որում կփոխանցվի նաև դրա շրջանների բաժնետոմսերի ինձնարժեքը: Այսպիսով, մոտավորապես 1,9 միլիոն դոլար փոխանցված կլինի այս տարի:

Զեկուցվել է նաև հիմնադրամի հոգաբարձության խորհրդի 6-րդ նիստի մասին, որը տեղի է ունեցել հոկտեմբերին Գարեգին Ա և Արամ Ա կաթողիկոսների նախագահությամբ, Հայաստանի և Արցախի հանրապետությունների նախագահների, վարչապետների և սփյուռքի 21 երկրների հանձնախմբերի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Զեկուցողը նշել է նաև մինչ այժմ խոստացված վճարումները չկատարած հայրենակիցներին, որ նրանք մինչ դեկտեմբերի 31-ը կատարեն համապատասխան մուծումները, քանի որ Լինսի հիմնարկությունը կրկնապատկելու է միայն մինչև դեկտեմբերի 31-ը փոխանցված գումարները:

«ԵՐԵՎԱՆ» ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԲԻԶՆԵՍ

Ռուսաստանը հեռանկարային շուկա է

Մոսկվայում իր ներկայացուցչությունը բացեց ամերիկյան Tambrands (Տամբրանդս) ընկերությունը: Ներկայացուցչության ղեկավար գլխավոր տնօրեն է նշանակված ամերիկահայ երիտասարդ բիզնեսմեն Աշոտ Արմենյանը: Մոսկվայի մեր թղթակիցը հանդիպեց նրան:

– Ինչ խափիներ են ձեզ բերել Մոսկվա:

– Մեր ֆիրման արդեն 5 տարի գործում է ինչպես Ռուսաստանում, այնպես էլ ԱՊՀ երկրներում: Այդ շրջանում մեր հիմնական նստավայրը Սանկտ Պետերբուրգն էր: Բայց հետո տեսանք, որ այս երկրի տնտեսական-ֆինանսական կենտրոնը այնուամենայնիվ Մոսկվան է, և որոշեցինք «բուն դնել» Ռուսաստանի մայրաքաղաքում:

– Մի երկու խոսք ձեր ֆիրմայի մասին:

– Մեր ընկերությունը գտնվում է Նյու Յորքում, հիմնադրվել է 1936 թվականին: Մասնաճյուղեր ունի աշխարհի 25 պետություններում, որոնք էլ մեր արտադրանքը իրացնում են 150 երկրներում: Ես «վերահսկում եմ» Ռուսաստանը և ԱՊՀ երկրները: Միայն մեր ներկայացուցչությունում 150-ից ավելի մարդ է աշխատում:

– Ի՞նչ եք արտադրում:

– Հիմնականում կանացի հիգիենիկ ապրանքներ:

– Ձեզ համար դժվար չէ՞ գործել նորանոր կապիտալիզմ թևակոխող երկրում:

– Անշուշտ բիզնեսի կուլտուրան այստեղ ցածր է, անսահման դժվարություններ են ստեղծում անկատար հարկային օրենսդրությունը և հարկերի մեծ լափերը: Բայց Ռուսաստանը մեծ ու հեռանկարային շուկա է, և մենք փորձում ենք դաժան մրցակցության պայմաններում հաստատել մեզ:

– Դուք հայերեն անթերի եք խոսում, ինչն այնքան էլ բնորոշ չէ շատ ամերիկահայերի:

– Ծնվել եմ Լիբանանում, ավարտել եմ Բեյրութի հայ ավետարանական քոլեջը: 20 տարի առաջ գաղթեցի Ամերիկա, ավարտեցի Բոստոնի համալսարանը և իրվեցի բիզնեսի մեջ: Կինս էլ բեյրութահայ է, իսկ երկու աղջիկներս փաստորեն մեծանում են Ռուսաստանում:

– Մայր հայրենիքի հետ կապեր ունե՞ք:

– Գործարար հարաբերություններ կան, բայց ոչ մեծ: Բանն այն է, որ մեր արտադրանքը բարձրորակ է, որն էլ պայմանավորում է համեմատաբար բարձր գները: Դրանց փոխադրումը ծախսալ է դառնում, որը դժվարություններ է ստեղծում հայերի համար: Ինչքան ինձ հայտնի է, տեղի բիզնեսմենները նման ապրանքներ նվազ որակյալ, բայց էժան, ներմուծում են Իրանից: Բայց ես պատրաստ եմ հնարավորության սահմաններում ընդառաջ գնալ նրանց:

ՌՈՒԲԵՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ,
Մոսկվա

ԵՐԵՎԱՆ

Երբ կաթնատունը ակնթարթային վիճակախաղ է արածում

Հիշում եմ, թե ինչպիսին էր հասարակական կարծիքը, երբ Հայոց եղեռնի հուշահամալիրի հարևանությամբ, Ծիծեռնակաբերդի բլրի հյուսիսային հատվածում ընթանում էին մարզահամերգային համալիրի շինարարական աշխատանքները: Խոսք բացասական, զի գոյություն ուներ որոշակի վերաբերմունք արտահայտելու պարտք: Համոզված եմ, որ նշված կառույցը նախագծելիս ընտրված տեղանքի վերաբերյալ բանավեճեր եղել են նաև մասնագետների նեղ շրջանակում: Ինչևէ: Նախկին «վարչահրամայական համակարգի կողդակով» կանխորոշված էր համապատասխան վայրը, ինչը բնականաբար վերանայման կարիք չուներ: Անցան-բռան ժամանակները և մարզահամերգային համալիրը այսօր բազմազան շոու-համերգների և մրցաշարերի անցկացման կենտրոն է, իսկ շրջակայքը... առևտրավայր: Վաղուց արդեն սովորական է դարձել մսատու և կաթնատու, սմբակավոր և ոչ միայն անասունների ներխուժումը խաղաղի վարչական տարածք բոլոր եղած-չեղած հետևանքներով հանդերձ: Մինչդեռ Ծիծեռնակաբերդի ասվույթ նորություն է... հայ և թուրք լրագրողների հանդիպման խայտառակում: Այսպիսի դրվագներ կնկարահաներ օրինակ Անդրեյ Տարկովսկին... Եթե միայն տեսներ: Նման բան տեսնելն ըստ երևույթին դյուրին բան չէ... դա հնարավոր է միայն մեր օրերի Հայաստանում:

Կաթնատունների մասին մտորելիս պարտադրված եղա հիշել մեկ այլ և կրկին մերօրյա երևույթի մասին. ակնթարթային վիճակախաղ, ավելի ճիշտ, այն գնելու ձևը, որը հասել է պաշտոնական մակարդակի: Զուգորդության կարգով, Լյուդովիկոս XIV-ի օրոք XVII դարի առաջին կեսին, երբ ֆրանսիական հասարակությունը այլասերված էր վերից վար, երբ այդ իսկ պատճառով պետական գանձարանը սնանկանում էր օրեցօր և զուրկ էր կայուն եկամուտներից, Ֆրանսիայի ֆինանսների նախարար Յունկեն ստիպված եղավ հայտնագործել մի բան, որը հետագայում կոչվեց «լոտերեյա»: Կատարելով որոշ հաշվարկներ, նա թագավորին առաջարկեց այլ. «Ձերդ գերազանցություն, ահա խնդրեմ ակնթարթային վիճակախաղ: Մեր խաղացողները այնքան են զլացել, որ չեն կատարում անհրաժեշտ մուծումներ, մինչդեռ դա նախկին է, որ միշտ էլ կգնա իր խոտին ընդառաջ: Այս վիճակախաղով նա կհարստացնի Ձեր գանձարանը»: «Սարդիկ նախի՞ր», արտաբերեց Լյուդովիկոս XIV-ը Յունկեի հ: Յունկե: Ես աղջամում եմ ձեր նախաձեռնությանը»:

Չգիտեմ ինչու ինձ թվում է, որ Ծիծեռնակաբերդում առածող կաթնատունները ուղղակիորեն կապված են Յունկեի հայտնագործության հետ: Ըստ երևույթին, նրանց կարդում է ժամանակը:

ԱՐԱ ԴԱՆԵՂՅԱՆ

ՓՆՏՐՈՒՄ ԵՆ ՀԱՐԱԶԱՏՆԵՐԻՆ

Միացյալ Նահանգներից Բիլ Մուղամյանը մեր թերթի միջոցով փնտրում է ՄԱՒ-ԴԱՄՅԱՆ ազգանունով իր հարազատներին: Նույն ազգանունով անձինք կարող են դիմել «Ազգ» թերթի խմբագրություն, և կամ պարզապես գրել Բ. Մուղամյանին հետևյալ հասցեով՝
2-28 th Str. 90, N. N.
VA. 23607 USA

Նախկին խորհուրդների գույքը կժառանգեն համայնքները

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ վարչապետի վերջերս ստորագրած որոշման համաձայն, հանրապետության համապատասխան մարզպետարանների ներկայացուցիչների գլխավորությամբ կստեղծվեն յոթօրյա հանձնաժողովներ կազմված պատգամավորների նախկին տեղական (գյուղական) խորհուրդների գործադիր կոմիտեների լիազորությունների դադարեցման հետ: Դրանց խնդիրը կլինի նախկին խորհուրդների տնօրինության տակ եղած գույքը տեղական ինքնակառավարման մարմիններին հանձնելու գործի կազմակերպումն ու վերահսկողությունը:

Տարածքային կառավարման նախարարությունը կիրականացնի որոշման կատարման ընթացիկ վերահսկողությունը: Արձանագրերի թղթակցին ասաց նախարար Գալուստ Գալոյանը, 60-օրյա ժամկետում ապահովելով տեղական խորհուրդների ու գյուղխորհուրդների գույքի ընդունման-հանձնման կազմակերպումը:

ԱԶԳ

Անդրադարձ

Հիշեցնեմ, թե ինչ խանդավառությամբ, ավելին՝ ինքնաբավարարվածությամբ էին մեր որոշ դեսպաններն Ազգային ժողովում ներկայացնում կամ պաշտպանում «ՀՀ նախագահի ընտրությունների մասին» եւ «ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մասին» օրենքների նախագծերը, որ հետո օրենք դարձան: Ըստ այն ժամանակվա հավաստիացումների, դրանք «անցել էին միջազգային փորձաքննություն», համապատասխանում էին «ամենաբարձր չափանիշներին» եւ այլն, եւ այլն: Հետո տեղի ունեցան նախագահական, ապա համայնքային ընտրություններ, եւ անհապաղ բացահայտվեցին հիշյալ օրենքների թերություն-ները: Ընդամենը, օրենքը պետք է կանոնակարգի եւս մի հարց. մարդն ըստ բնակության վայրի՞ պիտի մասնակցի ընտրությանը, թե՞ ըստ անձնագրում եղած գրանցման: Որովհետեւ մեծ թվով մարդիկ էին ներկայանում իբրեւ տվյալ ընտրատարածքի բնակիչ, այն էլ երկարամյա բնակիչ, այնինչ անձնագրում միանգամայն այլ բնակավայրի, անգամ այլ բնակավայրի գրանցում էր:

Տեղամասերում հարկ է բացառել այսպես կոչված «լրացուցիչ ցուցակների» կազմումը: Մանավանդ անձնագրի փոխարեն որեւէ այլ փաստաթղթով ներկայանալու հնարավորությունը: Այլապես չի բացառվում, որ ընտրողներից ոմանք անձնագրով ներկայանան այնտեղ, որ-տեղ հաշվառված են, ... Բանակը հստակ կառույց է, այստեղ մարդիկ հրամանի ենթակա են: Ուստի շատ ավելի հավանական է զինվորական զանգվածի կամքի բռնադատումը, քան հասարակության որեւէ այլ շերտի: Սա առավել քան հավանական է այսպիսի կազմի եւ գերակշիռ ծառայության մեջ գտնվողների համար: Մինչդեռ բանակը անկախությունից դուրս պիտի լինի քաղաքականությունից: Նույնը՝ ոստիկանությանը: Գուցե թե կարելի է ոստիկանության աշխատակիցներին չզրկել ընտրություններին մասնակցելու իրավունքից (շատ երկրներում, որ բանակը ընտրություններին չի մասնակցում, ոստիկանությունը, այնուամենայնիվ, մասնակցում է): Բայց օրենքում հստակ կերպով իշխանությունից, որ նրա ղեկավարները անձն ընտրում տարածքում են ծառայության բոլոր ժամանակահատվածում եւ իշխանության բոլոր մարմինների համար:

Մեզ հարկ է լուծել ծանրութեթեւ անել նաեւ տեղամասային, համայնքային եւ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովների ընդունած որոշումների եւ այլ գործողությունների բողոքարկման կարգը ընդհանուր իրավասության դատարաններում, այդ թվում նաեւ Սահմանադրական դատարանում:

Արժե, թերեւս, հստակ սահմանել նաեւ Սահմանադրական դատարանի լիազորությունների ընդլայնումը, որպեսզի այսպիսի այս բարձրագույն դատական ատյանն ունենա այլ որոշման

ՏԵՍԱԿԵՏ

Ընտրակարգի վիճահարույց մասերը պիտի սրբագրվեն

ները, թերացումները, մյուսները: Այդպես ԵԱՀԿ դիտորդները, ապա նաեւ մեր Սահմանադրական դատարանը արձանագրեցին, որ հանրապետության նախագահի «ընտրությունների կազմակերպման, անցկացման եւ քվեարկության արդյունքների ամփոփման վրա լուրջ բացասական ազդեցություն են ունեցել... Հայաստանի Հանրապետության օրենքներում տեղ գտած թերություններն ու բացթողումները»: Այսինքն, ընտրական ողջ գործընթացը՝ բացառությամբ, թերեւս, նախընտրական քարոզչության, որի մասին Սահմանադրական դատարանը լռում է (փոխարենը միջազգային դիտորդները դա էլ էին մատնանշում), եղել է, մեղմ ասած, «լուրջ բացասական ազդեցությունների» ենթակա: Ասել է թե՝ առավել, ընտրության արդյունքների վրա «ազդել զգալի» (սա էլ Սահմանադրական դատարանի ձեւակերպումն է): Ուստի մեզ այժմ անհրաժեշտ է ձեռնամուխ լինել օրենքների կատարելագործման աշխատանքին, շտկելու թերությունները, սրբագրելու կանխելուն միտված լրացուցիչ կառուցակարգերը: Ի վերջո, անցած ընտրությունները առաջինն էլ վերջինը չեն:

Ընտրական օրենքների մեջ առաջնայինը, ինչպես նշել են նաեւ միջազգային դիտորդները, պիտի լինի ընտրական տեղամասերի ենթարկումը: Իմ դիտումներով, ընտրությունների կազմակերպման այս կարեւոր օղակը շատ ավելի մեծ պատասխանատվություն էր զգում, քան անհրաժեշտ էր: Օրինակ, տեղամասային հանձնաժողովների հոգը չէր այնպես մի կարեւոր հարց, ինչպիսին ընտրողների ցուցակների կազմումն է: Այդ աշխատանքը դրված էր... բնակչահաշվառման տեղամասերի վրա: Արդյունքում՝ տեղամաս էին ներկայանում մարդիկ, որ իրենց ազգանունը ցուցակներում չէին գտնում: Դավիթ էին նաեւ այնպիսիները, որոնց մասնակցում էին, թե իրենց ընտանիքի այս կամ այն անդամը մահացել է 5-10, նույնիսկ 20 տարի առաջ, բայց ազգանունը դեռ պահպանվում է ընտրական ցուցակներում: Այսպիսիներն են եղել նույնիսկ այնպիսի դեպքեր, երբ ընտրությունների հիշեցման թերթիկը հասցեագրված էր... մահացածին: Ներողություն խնդրելով՝ մարդուն հանգստացրել են, թե «ցուցակը ԺԷԿ-ից ենք ստացել»:

Կարծում եմ, ամեն տեսակի «ԺԷԿ-եր» այս գործընթացից պետք է բացառվեն: Ցուցակները պետք է կազմեն, ստուգեն ու վերստուգեն տեղամասային հանձնաժողովները:

գրանցված են, իսկ մի այլ փաստաթղթով այնտեղ, որտեղ իրականում բնակվում են: Երբ յուրաքանչյուր տեղամասում դիտարկվի նույնիսկ 50-100 այդպիսի փաստ (այն տեղամասում, որ նախագահական ընտրություններին մասնակցում էի, «լրացուցիչ ցուցակներով» քվեարկել է 90-ից ավելի ընտրող), ապա ողջ հանրապետությունում նման «շեղումը» կարող է հասնել 70-120 հազարի, իսկ դա արդեն շոշափելի տոկոս է:

Ինչ վերաբերում է ընտրական տեղամասերի կազմման կարգին, ապա, որքան էլ ճշմարտացի լինի դրանց անհարկի կուսակցականացումը, քաղաքական կուսակցություններին չի կարելի զրկել տեղամասային հանձնաժողովներում իրենց ներկայացուցիչներն ունենալու իրավունքից: Թերեւս, կարելի է վերանայել այն դրույթը, ըստ որի հանձնաժողովներում ընդգրկվում են միայն խորհրդարանում ներկայացված կուսակցությունների եւ կուսական ներկայացուցիչները: Կարծում եմ, կարելի է ընդլայնել այդ բազան ի հաշիվ խորհրդարանում չներկայացված կուսակցությունների: Կամ, գուցե, արժե քննարկել նաեւ այն հարցը, որ տեղամասային հանձնաժողովները ձեւավորվեն հենց տեղամասի ընտրողների ընդհանուր ժողովներում:

Հարկ կա բարձրացնել տեղամասային հանձնաժողովների եւ դերը, եւ պատասխանատվությունը: Առաջին դեպքում կարելի է քննարկել առանց տեղամասային հանձնաժողովների նախագահների, քարտուղարների, գուցե նաեւ այլ անդամների որոշակի դրամական վճարման հարցը, կախված պետության հնարավորություններից, երկրորդ դեպքում՝ օրենսդրության խստագույն միջոցով նախատեսել, որ ընտրական գործընթացի խախտումների պարագայում տվյալ հանձնաժողովի անդամները չեն խուսափելու քրեական պատասխանատվությունից, այն էլ ոչ թե ձեւական, այլ անվերապահորեն պատժաչափով եւս կատարված պատժից:

Բացառիկ կարեւոր եմ համարում ընտրություններին զինվորականների մասնակցելու հարցը: Առիթ ունեցել եմ գրելու, երկրորդեմ, որ միանգամայն անթույլատրելի եմ համարում ցանկացած ընտրության զինվորական համազգեստ կրող որեւէ մեկի մասնակցությունը: Ոչ միայն սպաներինը, այլեւ զինվորներինը: Քանի որ մարդը ժամկետային ծառայության է կանչվում բանակում, պետք է զրկվի ընտրական խաղերից: Որովհետեւ բա-

պետք է, արգելվի ինչպես բանակի, այնպես էլ ոստիկանության ցանկացած աշխատակցի, սպասարկող անձնակազմի, վերցված նախատեսվում, որեւէ մասնակցություն նախընտրական քարոզչությանը կամ ընտրական գործընթացին:

Ոստիկանության «մասնակցությունը» պետք է միայն ընտրական տեղամասերի անվտանգության ապահովման գործում: Խայտառակություն է, երբ անհարկի տեղամասեր են ներխուժում կազմակերպված հանցախմբեր, առանձին դեպքերում նաեւ զինված, եւ ահաբեկում են տեղամասային կամ վերադաս հանձնաժողովներին, ընտրողներին, հափշտակում են քվեաթերթեր, խաթարում ընտրական գործընթացը: Սա չպետք է դիտվի իբրեւ սովորական խուլիգանություն կամ նույնիսկ ընտրությունների մասին օրենքի այս կամ այն կետի խախտում: Սա պետք է բնութագրվի իբրեւ ժողովրդի ազատ կամարտահայտման իրավունքի դեմ կատարված ծանրագույն ոճրագործություն եւ պատժվի երկարաժամկետ բանտարկությամբ:

Նույն պահանջը պետք է առաջադրել նաեւ ընտրական տեղամասերից ստացված ամփոփիչ արձանագրությունների տվյալների ակնհայտ միտումնավոր ամփոփմամբ համայնքային հանձնաժողովներում եւ այնտեղից ստացվածների ամփոփմամբ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում: Այսպես կոչված «թվաբանական մեխանիկական գումարումների» թույլատրելի շեղումը չպետք է գերազանցի «զերո ամբողջով» սկսվող տասնորդական կոտորակի սահմանը: Այլապես այս հանձնաժողովները տասնյակ հազարավոր ձայների հաշվով «մեխանիկական սխալներով» իրականում ոտնահարում են ժողովրդի ազատ ընտրության իրավունքը եւ... մնում անպատիժ կամ «գլուխ ազատում» թեթեւ վախով:

Վերջապես, հարկ է հստակորեն սահմանել, որ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի դերը է ոչ միայն բոլոր ցածր համայնքային հանձնաժողովներից ստացված տվյալների ամփոփման սխալներ, այլեւ ընդգծել, որ ԿԸՀ-ն գլխովին պատասխանատու է ողջ ընտրական գործընթացի համար: Օրենքում պետք է ամրագրել, որ նախագահական եւ այլ ընտրությունների անցկացման բոլոր փուլերում դրանց հետ կապված ցանկացած հարցի լուծման ժամանակ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովն օժտված է բացարձակ եւ բարձրագույն

մեջ տեղ չգտնի այնպիսի մի տարօրինակ հայտարարություն. «Հանրապետության նախագահի ընտրության նախապատրաստման, անցկացման եւ արդյունքների ամփոփման ընթացքում տեղ գտած իրավախախտումների վերաբերյալ դիմող կողմերի կոնկրետ փաստարկների քննությունը դուրս է Սահմանադրական դատարանի իրավասության շրջանակներից»: Ընտրությունների առթիվ չպետք է լինի որեւէ բան, որի քննությունը դուրս համարվի Սահմանադրական դատարանի իրավասությունից: Դա անհեթեթություն է: Երբ ուրիշ պատճառով դիմողները չեն կարողացել կամ չեն ցանկացել իրենց «կոնկրետ փաստարկները» ներկայացնել ընդհանուր իրավասության դատարանների քննությանը, ապա դա չի նշանակում, թե Սահմանադրական դատարանը իրավասու չպետք է լինի դրանք քննարկել, իսկ դիմողներն էլ պետք է զրկվեն գոնե այս դատարանին իրենց բողոքը ներկայացնելու իրավունքից:

Սահմանադրական դատարանի համար միանգամայն անթույլատրելի պետք է համարվի նաեւ հետեւյալ եզրակացությունը (դարձյալ առնված ՍԴ-ի նոյեմբերի 22-ի հայտնի որոշումից). «Դիմողների նշած իրավախախտումները կարող են ապացուցված համարվել միայն վերադաս հանձնաժողովի որոշման եւ կամ ընդհանուր իրավասության դատարանների համապատասխան վճիռների առկայության դեպքում»:

Ես սա անընդունելի եմ համարում նախ այն պատճառով, որ ընդհանուր իրավասության դատարանները կամ վերադաս հանձնաժողովները կարող են նաեւ անարդար վճիռներ կայացնել եւ այս դեպքում Սահմանադրական դատարանը դրանք աչքերը փակ չպետք է ընդունի իբրեւ «ապացույց», երկրորդ՝ Սահմանադրական դատարանն ինքը պետք է խնդրարկի սեփական ուսումնասիրությունների հիման վրա եզրակացություն գալու, թե ի՞նչ կարելի է «ապացուցված համարել», եւ ի՞նչը ոչ:

Սրանք, ինչ խոսք, ընդամենը նկատառումներ են, որ հուշվում են հասարակական լսարանին, նաեւ օրենսդիրներին «առ ի գիտություն»: Քանզի համոզված եմ, այն ձեւով, ինչ ձեւով մենք անցկացրինք վերջին նախագահական եւ համայնքային ընտրությունները, այլեւս երբեք չպետք է անցկացնենք: Եվ դրանք իրոք պիտի վերջինը լինեն...

ՍԱՄՎԵԼ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

«Վարչապետը զրուցում է վարորդների հետ»

Այսման հասարակ իրողությունը մեզ համար դարձավ զարմանալի հայտնագործություն: Երբ սա գրվեր նախորդ վարչապետի օրոք, նա կասեր՝ հեքիաթ է, երբ գրեին այն երկու-երեք թերթերը, որոնց անունները չեմ տալիս, կասեին՝ սուտ է: Դիմա գրել է «Մոլորակը», այդ իրողությունը ապացուցելու համար նկարագրել մանրամասներ, դրա մասին գրել են նաեւ ուրիշ լրատվական միջոցներ: Բայց թող ինձ ներեն «Մոլորակը» եւ մյուս թերթերը, մինչեւ վերջին կաթիլը սպառված հավատս չի գալիս: Ինչպե՞ս կարող է ամենավերին մակարդակում նորահայտ անձը հաղթահարել այն հզոր պատնեշը, այն պատնեշանման ամրակուռ բարիկադը, որը կառուցվել է իշխանության եւ ժողովրդի արանքում, բարիկադ, որը հյուսված է փշալարերից եւ ականապատված է, եւ նա, ով ներքեւից է փորձում հաղթահարել այդ պատնեշը, կոչվում է տեռորիստ, իշխանության տապալման փորձ կատարող: Իսկ նա, ով վերեւից է փորձում հաղթահարել, խախտել այդ պատնեշը, զրկվում է երկրային Աստծո շնորհներից եւ ապաստան գտնում ընդդիմության ճամբարում:

Երբ դատելու լինենք նոր վարչապետի առաջին խոսքերից եւ առաջին քայլերից, նրան կարելի է համարել լույսի թույլ շող, բայց խավարը այնքան ծանր է նստած, որ վախենում եմ մարի այդ մի հատիկ շողը: Նրա առջեւ երկու բանուկ ճամփա կա՝ կամ հրաժարվել «հասարակ» ամբոխների հետ կապակցելի հանդիպումներից ու միանալ վերին կաստային, կամ զարգացնել առաջին դրդող քայլերը, հասցնելով այդ պարզեւ-արարից զրկվել մեծի հետ: Կա նաեւ մեկ ուրիշ, դեռեւս չբացված փեղկ ծանոթ լինել այն ՄԵԿԸ, որին սպասում են, որի գալուստը հասունացել է, որը պետք է գրի խավարի պատնեշը, որի կերպարը ժողովուրդը հյուսել է իր տվայտանքների մեջ: Այդ ՄԵԿԸ սովորաբար վերեւից չեն նշանակում, ծնվում է փորուկի միջից: Բայց ով գիտե, գուցե հրաշք կատարվի: Առայժմ մեր նշմարած թույլ նախանշանն այն է, որ նա երկու քայլերով անցել է բարիկադները եւ տեսել, թե ինչ է համարձակվել անել՝ «զրուցել է վարորդների հետ»: Գուցե նրա այդ քայլը վերեւում լրջորեն քննարկվի եւ տրվի առաջին եւ վերջին նախազգուշացո՞ւմը: Իսկ թե դա չարվի, նա կարող է վաղը կամ մյուս օրը հանդիպել նաեւ բանվորագյուղացիական ամբոխների հետ, մի ժամանակ «աշխատավորություն» կոչված գործազուրկների հետ, նույնիսկ մուրացկանների հետ եւ իր համար պարզի, որ այն, ինչ գրում ու նկարագրում են անտերունչ թերթերը, հեքիաթ չէ: Իսկ հետեւանքները կլինեն անկանխատեսելի: Սխր ինչո՞ւ նա իր մեծ ճանապարհի սկզբում դիմեց այդ ծակսապոչական քայլին եւ «զրուցեց վարորդների հետ»: Գուցե համարել է, որ նրանք «գրկոնելներ» են եւ այդպիսով ժողովրդի մաս չե՞ն: Կամ գուցե նա հայրենիք է վերադարձել՝ մի քիչ ներծծված եվրոպական դեմոկրատիայով:

Կա նաեւ մեկ միջոց, որը ես եմ հայտնագործել. գուցե նոր վարչապետի փեշերին կպած եվրոպական դեմոկրատիայի սերմերը տրամախառնվեն մեր տեղական բյուրոկրատիայի ամեհի զանգվածի հետ, եւ նոր ստացված հիբրիդը՝ խառնածինը, որոշ ներգործություն ունենա, ու խավարը ճեղքվի առանց պայթյունի:

Փորձը փորձանք չէ:

[illegible]

ԱԶԳ

միջազգային

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Կանանց վիճակը աշխարհում եւ մեզ մոտ

Ուսումնասիրության 1996-ի տվյալներ

1996-ի ուսումնասիրությունների տվյալներով, վերջին «հնգամյակում» աշխարհում կտրուկ աճել է կանանց մահացության գործակիցը: 1990-ից սկսած յուրաքանչյուր տարի միայն ծննդաբերելիս երկրագնդում մահանում է շուրջ 585 հազար կին, ինչը ավելի քան 20 տոկոսով գերազանցում է 1980-ականների արձանագրած, համապատասխան ցուցանիշները: Ջոն Հոպկինսի համալսարանի, առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության եւ UNICEF-ի աշխատակիցների ուսումնասիրությունների արդյունքները հրատարակվել են ՄԱԿ-ի «Ազգերի առաջընթաց» պարբերականում, եւ ընդգրկում են աշխարհի գրեթե բոլոր երկրները: 1000 կանանց հաշվով, մահացության նվազագույն գործակիցը արձանագրված է Եվրոպա աշխարհամասում, որտեղ ամեն տարի ծննդաբերելիս մահանում է 3 հոգի: Մահացության չափազանց բարձր ցուցանիշ է նկատվում Սահարա անապատից հարավ գտնվող աֆրիկյան երկրներում (219), ինչպես նաեւ Ասիայի եւ Խաղաղ օվկիանոսի հակայական տարածաշրջանում (291): Ծայրահեղ վիճակում գտնվող երկրներից են Չադը, Մավրիտանիան, Բուրկինա Ֆասոն, Գվինեա Բիսաուն, Կոնգոն, Զաիրը եւ հարեւան այլ պետություններ, որոնցում յուրաքանչյուր 100 հազար ծննդաբերողներից մահանում է 870-940-ը: Ամենաբարձր գործակիցը Եթիոպիայում է (1400) եւ Աֆղանստանում (1700 հոգի): Համապատասխան նվազագույն ցուցանիշը Հյուսիսային եւ Կենտրոնական Եվրոպայի երկրներում է՝ Նորվեգիա (6), Շվեյցարիա (6), Շվեդիա (7), Դանիա (9), Մեծ Բրիտանիա (9), Ավստրիա (10) եւ այլն: Ուսումնասիրություններ են կատարված նաեւ ԱՊՀ երկրներում, որտեղ կանանց մահացության ամենաբարձր գործակիցը (ծննդաբերելիս) միջինասիական երկրներում է՝ Տաջիկստան (130), Կիրգիզիա (110), Ղազախստան (80), Ուզբեկստան (55) եւ Թուրքմենստան (55): Համեմատաբար ցածր է Վրաստանում (33), Լիտվայում (36), Բելառուսում (37), Լատվիայում (40), Էստոնիայում (41): ԱՊՀ երկրներից կանանց համար ամենաբարենպաստ պայմանները ստեղծված են Ադրբեջանում (22), իսկ Հայաստանում 100 հազար ծննդաբերող կանանցից մահանում է 50-ը: Ուկրաինան (50), Մոլդովան (60) եւ ՌԴ (75) նախկին Միության եվրոպական հատվածի առավել անմխիթար տարածքներն են:

Ա. Պ.

ԹՈՒՐՔԻԱ

Չիլլերը պաշտպանում է մաֆիային

Ըստ «Ռոյթեր» գործակալության, նոյեմբերի 26-ին Թուրքիայի փոխվարչապետ Թանսու Չիլլերը, խուսափելով կառավարության ու մաֆիայի համագործակցության հետաքննության ընդդիմադիրների, պաշտպանել է վթարի ընթացքում ոստիկանապետի հետ նույն ավտոմեքենայում մահացած մաֆիայի ղեկավար Աբդուլլահ Չաթլըին, որն ամբաստանվում է կառավարության կողմից կազմակերպված ահաբեկչական գործողություններ կատարելու համար:

«Չգիտեմ՝ հանցավոր է նա, թե ոչ, սակայն այս երկիրը պետք է հարգանքով վերաբերվի բոլոր նրանց նկատմամբ, ովքեր գնդակ են արձակել կամ վիրավորվել հայրենիքի համար», հայտարարել է Չիլլերը: Փոխվարչապետի կողմից որպես հերոս ներկայացվող Չաթլըն ավելի քան 18 տարի հետապնդվում էր տեղական իշխանությունների եւ «Ինտերպոլի» կողմից՝ սպանությունների եւ թմրանյութերի վաճառքի համար:

Ըստ թուրքական թերթերի, նա մասնակցել է նաեւ 1988 թ. Արեւմտյան ԱՍԱԼԱ-ի ղեկավար Հակոբ Հակոբյանի սպանությանը: Չաթլըի կինը նախորդ շաբաթ մի հարցազրույցում խոստովանել է, որ ամուսինը 1980-ական թվականներին թուրքական գաղտնի ոստիկանության օգնությամբ կատարել է փախուստ Շվեյցարիայի բանտերից մեկից: «Ռոյթերի» համաձայն, թուրքական մամուլը ԱՍԱԼԱ-ին է վերագրել արտասահմանում հայերի կողմից կազմակերպված հակաթուրքական բոլոր գործողությունների պատասխանատվությունը:

«[illegible]»

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Շուրջ մեկ միլիարդ լրիվ կամ մասնակի գործազուրկ

26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, VOA: Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության հաշվետվությունում ասված է, որ աշխարհում շուրջ 1 միլիարդ մարդ այսինքն երկրագնդի աշխատունակ բնակչության մոտ մեկ երրորդն անցյալ տարի կամ գործազուրկ էին կամ էլ զբաղված են եղել ոչ լրիվ աշխատանքային շաբաթով: Միջազգային այդ կազմակերպության կողմից կատարված հետազոտությունը բացահայտեց աշխատանքի շուկայում ձեւավորված իրողության մի քանի պատճառներ: Նրանցից են զարգացած արդյունաբերական երկրներում տնտեսության աճի դանդաղեցված տեմպերը եւ 80-ական թվականների տնտեսական ճգնաժամից լրիվ դուրս գալու զարգացող երկրների անկարողությունը:

Ֆրանսիան կիջեցնի՞ «հարուստների հարկը»

Ֆրանսիայի կառավարությունը երկրում հարուստ խավերի համար, ննում է գույքի հատուկ հարկն իջեցնելու հնարավորությունը: 4,6 մլն ֆրանկ ընդհանուր արժեքի եկամուտների դեպքում հարկը կազմում է 0,5 տոկոս եւ ավելացվում է մինչեւ 1,5 տոկոս, երբ եկամուտների արժեքը գերազանցում է 45,5 մլն ֆրանկ: Թեեւ նախագահ Ժակ Շիրակը դեռ տարեսկզբին առաջարկել էր իջեցնել գույքերի հարկը, ընդդիմադիր սոցիալիստները դեմ հանդես եկան՝ մեղադրելով նրան հարուստներին աջակցելու մեջ, իսկ խորհրդարանը չի նախատեսել համապատասխան ուղղումներ 1977 թ. բյուջեում: Ընթացիկ տարում գույքի հարկադրման հոդվածի համաձայն, 179 հազար հարկատուներից պետական գանձարան է մտնելու 8,8 մլրդ ֆրանկ:

«[illegible]»

ԱՍԻԱ-ՈՒՐ

Ֆիդել Կաստրոն Իսպանիայի դեսպանին վտարեց երկրից

ՀԱՎԱՆԱ, 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՏ-AFP: Կուբայի կառավարությունը Իսպանիայի նոր դեսպանից անսպասելիորեն պահանջել է հեռանալ Կուբայից՝ մեղադրելով, թե նա միջամտում է երկրի ներքին գործերին: Այդ մասին երեկ երեկոյան հայտնել են Կուբայի պաշտոնյաները: Դիվանագիտական աղբյուրները նշում են, թե Կուբայում Իսպանիայի նոր դեսպանի պաշտոնին Խոսե Կոդերյի նշանակման կասեցումը զգալիորեն սառեցրել է հարաբերությունները Հավանայի եւ Մադրիդի միջեւ: Նույն աղբյուրները հայտնում են, թե Կուբայի կառավարության այս որոշումը հրահրվել է նոր նշանակվող դեսպանի կողմից արված մի շարք արտահայտություններով, որ տպագրել է իսպանական «ABC» օրաթերթը: Կուբայի կառավարությունը դրանք բնութագրել է իբրեւ «միջազգային իրավունքի սկզբունքների կոպիտ ոտնահարում» եւ «անթույլատրելի միջամտություն Կուբայի ներքին գործերին»:

Հարավսլավիայում ընտրությունները լարված մթնոլորտում են անցնում

ԲԵԼԳՐԱԴ, 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հարավսլավիայի մի շարք համայնքներում եւ քաղաքներում ծայր աստիճան լարված մթնոլորտում է անցնում իշխանության տեղական մարմինների ընտրությունների երրորդ փուլը: Պաշտոնական իշխանությունների կողմից կեղծարարության արդյունքները չճանաչելը հասարակայնության հուզումների հումկու ալիք է բարձրացրել Սերբիայում, որ չի դադարում ահա 8 օր անընդմեջ, հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը: Այսօր բողոքի հերթական գործողությունն է անցկացվելու Բելգրադի կենտրոնում՝ մայրաքաղաքի համալսարանի դասախոսների ու ուսանողների մասնակցությամբ:

Թուրքիայի հանրային վայրերում ծխելու համար՝ 100 դոլար տուգանք

26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Թուրքիայում միլիոնավոր ծխողներ այսօր արթնացան հանրային վայրերում ծխելու արգելքի ներքո, որը սահմանել է մահմեդականների առաջնորդած կառավարությունը: Ինչպես հայտնի է, Թուրքիան ծխախոտ արտադրող գլխավոր երկրներից է: «Պաշտոնաթերթ» անունը կրող պարբերականում տպված օրենքը ծխելն արգելում է հանրային շենքերում, 6-ից ավելի աշխատող ունեցող աշխատավայրերում եւ հանրային երթեւեկության միջոցներում: Օրենքը չպահպանող ծխողներին սպառնում է մոտ 100 դոլարի համարժեք տուգանք:

Վրացական լարին իրեն լավ դրսեւորեց

Մոտ մեկ տարի է, ինչ Վրաստանում շրջանառության մեջ մտցվեց ազգային տարադրամը՝ լարին: Այդ ընթացքում լարին իրեն դրսեւորեց որպես կայուն դրամական միավոր, հայտարարել է երկրի Ազգային բանկի նախագահ Նոդար Ջավախիշվիլին: Նրա ասելով, այդ է վկայում սղաճի մակարդակը, որը 1996-ի առաջին կիսամյակում չգերազանցեց 10 տոկոսը, իսկ տարվա համարագումարով, հավանաբար, կկազմի 18–20 տոկոս՝ 26–29 տոկոս սպասվող սղաճի դիմաց: Երբ այս տարվա վերջում դրամային ամբողջ զանգվածի 70 տոկոսը մնացել էր բանկային շրջանառությունից դուրս, ապա հունիսի 1-ի դրությամբ այս ցուցանիշը կազմեց 65 տոկոս, իսկ մինչեւ տարեվերջ կհասնի 61 տոկոսի: Լարիի կայունացման եւ ամրապնդման հարցում, փորձագետների կարծիքով, մեծ դեր է խաղացել ՄԱՀ-ը (Միջազգային արժութային հիմնադրամը): Վրաստանում ՄԱՀ-ի ներկայացուցիչ Ջման Ինե Վանգի ասելով՝ ՄԱՀ-ի ֆինանսական ներարկումները թույլ տվեցին ամրացնել Վրաստանի Ազգային բանկի ոսկեարժութային ֆոնդը, որում կենտրոնացած 250 մլն դոլարը բույլ է տալիս պահպանել լարիի կայունությունը ԱՄՆ-ի դոլարի նկատմամբ կարգավորվող «սահուն փոխարժեքի պայմանակարգի» միջոցով: Միաժամանակ, Ջման Ինե Վանգը նշում է, որ դա անհնար էր առանց կառուցվածքային բարեփոխման եւ ամուր ֆիսկալ ծրագրի կատարման ուղեգիծ իրականացնելու: Կարեւորն այն է, որ պաշտոնական եւ «սեւ» շուկայի արժութային փոխարժեքներն այսօր մոտենում են իրար եւ զարգանում են միեւնույն միտումներով:

Սակայն լարիի կայունությունն առայժմ հաջողվում է պահպանել միայն ֆինանսական սնուցման շնորհիվ՝ մի բան, որ չի կարող երկար տեւել: Լարիի ապագան կախված է այն բանից, թե ինչպես կընթանա երկրի տնտեսական առողջացումը:

«[illegible]»

ԵՎՐՈՊԱ

Լեհաստանի իմայքը

Իոլանտա Կվաշնեւսկան անցած տարվա նոյեմբերին ընտրված Լեհաստանի նախագահի կինն է: Սակայն այդ հանգամանքը նրան չի պահում ամուսնու ստվերում: Նորաձեւության սիրահար եւ ձեռներեց այս կինը ընդօրինակման տիպար է դարձել՝ Ժակլին Քենեդիին եւ Հիլարի Քլինթոնին: ԱՄՆ ներկայիս նախագահի տիկնոջ նման Իոլանտա Կվաշնեւսկան էլ իր ամուսնու ֆինանսական գործարքների մեջ խաղալով քաղաքական անհաշտ վիճակի մեջ էր դրել: Իրավաբան կնոջ արեւմտյան անսովոր հանդերձանքը ոչ բոլոր հայրենակիցներին է դուր գալիս: Ինչեւէ, շատերի համար նա բավականին տպավորիչ է, ինչի շնորհիվ արժանացել է նաեւ «տիկին նախագահ» դիմելաձեւին:

Ոչ մի մանրուք չի վրիպում հասարակության խստաբարո քննությունից: Արդյոք չափազանց ճչացող չե՞ն Իոլանտա Կվաշնեւսկայի նախընտրած գույները: Արդյոք մի փոքր համարձակ չե՞ն նրա դեկոլտեները: Իսկ կիսաշրջազգեստնե՞րը, դրանք, թերեւս, չափազանց համդուգն են: Թե որքանով է պաշտոն հագնվում Լեհաստանի նախագահ Ալեքսանդր Կվաշնեւսկու տիկինը, այդ հարցը Լեհաստանում շիկացած բանավեճեր է բորբոքում: Վերջին անգամ՝ անցած հուլիսին, ամերիկյան նախագահի տիկնոջ՝ Հիլարի Քլինթոնի այցի ժամանակ:

Այս երկու լեդիների հանդիպման ընթացքում ողջ Լեհաստանը հեռուստատեսության միջոցով հետեւել էր իր հայացքը նրանց ոտքերին: Եվ, իհարկե, անհնար էր չտեսնել, ինչպես գրում էր լեհական Wprost շաբաթաթերթը, որ «Լեհաստանի առաջին տիկնոջ կիսաշրջազգեստն ակնհայտորեն ավելի կարճ էր, քան Ամերիկայի առաջին տիկնոջը»:

Իրենց երկրի միջազգային հեղինակությամբ մտահոգված լեհերի մեծ մասի կարծիքով, տիկին Կվաշնեւսկայի մինի շրջազգեստը, որը նրան զարդարում էր Օվենցիմ կատարած այցելության ժամանակ, «ոչ այլ ինչ էր, քան անհաջող ընտրություն» (Wprost):

Միգուցե գեղագիտական այլ ընթերցումը, սեփական ճաշակի ինքնուրույնությունը կամ էլ պարզապես նախանձն է պատճառը, որ շատ լեհեր այդպես էլ չեն ընդունում իմնաստակիրթ կնոջ այն ոճը, որը մարմնավորում է Վարշավայի առաջին լեդին: Քաղաքական գործիչների կանայք այստեղ հազվադեպ էին աստղերեց դուրս գալիս, լավագույն դեպքում՝ պետական այցերի ժամանակ, պահպանելով ծեւական կողմը: Դանուտա Վալենսան այդպես էլ խուսափեց նախագահական նստավայրից եւ մնաց Գդանսկում՝ իր երեխաների մոտ:

Նախագահի Գդանսկում ծնված կինը իր հայրենի քաղաքում սովորել է իրավաբանություն եւ ստացել մագիստրոսի կոչում: Նրա ամուսինը, որ տնտեսագիտություն է ուսանել նույնպես Գդանսկում, հակառակ կենսագրության պաշտոնական տողումներին, ուսումն ավարտել է առանց որեւէ դիպլոմի: Ընտրարշավի վերջին փուլում այդ տողումները նա ստիպված էր վերահետ ծեռով ուղղել:

Ինչ վերաբերում է գործարարությանը, այստեղ էլ պետության ղեկավարը զիջում է տիկնոջը: Իոլանտան ոչ միայն հոգում է ամուսնու արտաքինի մասին եւ ընտրում նրա կոստյումներն ու փողկապները, այլ նաեւ ընդունում է ընտանեկան բոլոր կարեւոր որոշումները: Նրա նախաձեռնությամբ Կվաշնեւսկիները մինչեւ ընտրությունները «Mazda 323» ավտոմեքենա էին բերել, ավտոմեքենա եւ երկու հողամաս: Գործարքների նկատմամբ Իոլանտայի հակումը ամուսնուն անցած տարի ընտրարշավի ժամանակ մեծ անախորժություններ պատճառեց: Թերթերը սկսեցին գրել այս խելամիտ կնոջ անունով ապահովագրական «Polisa» ընկերությունում պահված արժեթղթերի փաթեթի մասին, ինչը նախագահական թեկնածուն թաքցրել էր իր կարողությունները հրապարակայնացնելիս: Գործն ավելի պայթյունավտանգ դարձավ, երբ բացահայտվեց, որ նույն «Polisa»-ում չհայտարարված արժեթղթերի մեծ մասնաբաժին ունեն նաեւ նախկին վարչապետ Յոզեֆ Օլեկսիի կինը եւ մի խումբ հայտնի սոցիալ-դեմոկրատներ: Ընդդիմության կարծիքով, այս ֆիրման «կարմիր սարդոստայնի» մի մասն է, որը Լեհաստանի նախկին կոմունիստները «հյուսել են» երկրի տնտեսության տարբեր մասերում՝ իշխանություն եւ ազդեցություն ապահովելու նպատակով:

Իոլանտա Կվաշնեւսկան իրեն ուղղված մեղադրանքներին պատասխանում է ինքնավստահ բացատրությամբ, թե արժեթղթերը գնել է սեփական միջոցով եւ, բացի այդ, քաղաքական գործիչների կանանց արգելված չէ զբաղվել տնտեսական գործունեությամբ: Բիզնեսը միշտ եղել է նրա նախասիրած բնագավառը: Դատարանում տեղավորվելու անհաջող փորձից հետո նա իր կարիերան սկսեց լեհ-շվեդական համատեղ ձեռնարկությունում: Իսկ 1991 թ. նա արդեն ուներ իր սեփական մակլերային ֆիրման, որից ավելի շատ եկամուտ էր ստանում, քան ամուսինը՝ քաղաքականության մեջ, ինչպես այսօր հաճույքով ընդգծում է Իոլանտան: Քաղաքականության նկատմամբ նա միշտ ունեցել է օտարոտի վերաբերմունք եւ, ի տարբերություն իր ամուսնու, երբեք կոմունիստական կուսակցության անդամ չի եղել, իսկ նրա կործանումից հետո էլ չի հարել «վերափոխված» սոցիալ-դեմոկրատներին: Տնտեսական հարցերում նա ամուսնուց ավելի լիբերալ է եւ, իր խոսքերով, «տանը դրա պատճառով միշտ վեճ է լինում»: «Կառավարության տնտեսական շատ որոշումներ ինձ պարզապես զայրացնում են», զանգատվում է Կվաշնեւսկան: «Լեհաստանի հարկային համակարգը բարդ է, հարկերը չափազանց բարձր: Հարկավոր է ինչ-որ բան փոխել»: Առաջին տիկինը գիտի, թե «որքան մեծ է աղքատությունը Լեհաստանում»: Ահա թե ինչու նա զբաղվում է գործարարությանը հրաժեշտ տալուց հետո, միշտ ամերիկյան օրինակով, իրեն նվիրել բարեգործական աշխատանքին: Ներկայումս նախատեսվում է հաշմանդամ երեխաների համար միության հիմնադրում: Սակայն Իոլանտա Կվաշնեւսկան ցանկանում է ավելին հասնել: «Պակաս կարեւոր չի համարում նա կանանց քաղաքականության մեջ խրախուսելու հարցը: Տղամարդիկ իրենց դիրքերը կորցնելու մտավախությունից նրանց շատ քիչ են տեղ տալիս», դժգոհում է առաջին տիկինը:

«[illegible]»

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հայ ճարտարապետությունը մեր դարի երեսնական թվականներից սկսած մեծ առաջընթաց ունեցավ. նոր կառույցներ բարձրացան, նոր շինություններ, որ դասական տեսքի բերեցին մեր մայրաքաղաք Երեւանը, մեր մյուս քաղաքները ու գյուղերը, նորաստեղծ բնակավայրերն ու առողջարանները: Այդ հաջողությունների համար մենք պարտական ենք ճարտարապետական մեր հին ժառանգության հիմքի վրա բարձրացած հայ ճարտարապետության թամանյանական դպրոցի գոյությանը:

Բազմավաստակ ճարտարապետ-գիտնականը՝ Տիրան Մարությանը

Թամանյանական դպրոցի հետեւողական եւ արժանավոր սաներից է Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր շինարար (ճարտարապետ), ճարտարապետության-դոկտոր, 1935 թվականից ճարտարապետների միության անդամ, այժմ իր 85-ամյակը բոլորող Տիրան Հարությունի Մարությանը: Նա դեռեւս ուսանող, աշխատել է Թամանյանի ճարտարապետական-քաղաքաշինական արվեստանոցում, նշանավոր ճարտարապետ Գեւորգ Քոչարի «Գիպրոգոր»-ի արվեստանոցում, Հողժողկոմատի գյուղերի հատակագծման բյուրոյում, այնուհետեւ 1940 թվականից մինչեւ 1992 թվականը Մոսկվայի նախագծային-հետախուզական, գիտահետազոտական գլխային «Հիդրոպրոյեկտ» ինստիտուտի հայկական բաժանմունքում՝ «Հայհիդրոնախագծում», սկզբում որպես ավագ ճարտարապետ, 1952-1988 թթ.՝ գլխավոր ճարտարապետ:

Տիրան Մարությանի մեծաքանակ նախագծերից մեծ ու փոքր, կարեւոր ու շարքային շինություններից մոտ 250-ը իրականացվել՝ կառուցվել է: Արարատյան դաշտի շուրջ 15 գյուղեր վերակառուցվել են Ս. Մարությանի կազմած հատակագծերի հիման վրա, դրանցից են Արգավանդ եւ Վերին Արտաշատ (ճարտարապետ Գ. Քոչարի հետ), այնուհետեւ Այգեստան ու Ջրաշեն, Ամբերդ (նախկին Ֆրանգանոց) ու Արագած, Գեղակերտ ու Հայթաղ, Ներքին Խաթունարխ, Հոկտեմբեր (նախկին եւ այժմյան Սարդարապատ) ու Գառնի, Գորայք ու Բուրաստան եւ այլն:

Ս. Մարությանի կազմած գլխավոր հատակագծով են կառուցապատվել մեծ հիդրոէլեկտրակայաններին առընթեր մոտ 15 նոր բնակավայրեր (բանավաններ), այդ թվում Լուսավան, որ այժմ դարձել է քաղաք Չարենցավան, Լուսակերտ, Արզնիի թիվ մեկ առողջարան, Աքավնյա Սիսիան, Ջերմուկ առողջարանի Կեյուս պանսիոնատը, Երեւանի Ազատության պողոտան (սկզբնամասից մինչեւ Կոմիտասի պող.), Շինուհայր, Որոտան, Շամբ, Գեղվարդոս, Կամավարս եւ այլն:

Առաջին շինությունները, որ կառուցվեցին Մարությանի նախագծերով, Երեւանի կոոպերատիվ եւ Ստեփանավանի անասնաբուժական-անասնաբուծական տեխնիկումներն էին, որոնցից առաջինն այժմ ճարտարագիտական համալսարանի մասնաշենքերից է:

Ճարտարապետ Ս. Մարությանի նշանակալից աշխատանքը հանրապետության գրեթե բոլոր (բացառությամբ Քանաքեռ ՀԷԿ-ի եւ առաջին ԵրՀԷԿ-ի) մեծ ու փոքր հիդրոէլեկտրակայանների համալիրների ճարտարապետական մասի նախագծումն է՝ Սեւան-Հրազդան եւ Որոտանի կասկադների կայանները, այդ թվում Սեւան ՀԷԿ-ը (ճարտարապետներ Ս. Սաֆարյանի եւ Ռ. Իսրայելյանի հետ), այնուհետեւ Աթարբեկյան, Գյումուշ, Արզնի, Երեւանի (նոր), Սպանդարյան, Շամբ, Տաթեւ (վերջինս հեղինակային խմբի կազմում) հիդրոէլեկտրակայանները: Մոտ 15 ՀԷԿ-երից հիշենք Ողջի (Կապանում), Արտաշատի, Մարտունու, Գավառի (նախկին Ն. Բայազետ), Ազատեկի, Ագարակի, Այգեձորի, Կրասնոսելսկի, Վարդենիսի ՀԷԿ-երը: Հայաստանի սահմաններից դուրս նախագծված կամ կառուցվածներից՝ Հյուսիսային Օսիայի, Կաբարդինո-Բալկարիայի ջրէլեկտրակայանները, Գանայի Քուռի ՀԷԿ-ը (հեղինակային խմբի կազմում):

Ս. Մարությանը հիդրոէլեկտրակայանների ճարտարապետական մասը ստեղծելիս ակտիվորեն մասնակցել է կայանների տեխնոլոգիայի մշակմանը, որը եւ օգնել է շինության կոմպոզիցիոն կատարյալ հորինվածքի ստեղծմանը: Դրա լավագույն արտահայտություններից է Գյումրիի ՀԷԿ-ի գլխավոր շինությունը: Նրա ճարտարապետությունը համարվում է երբեմնի Խ. Միության ընդարձակ տարածքում կառուցված նման շինությունների լավագույններից մեկը:

Նրա ճարտարապետությունը բարձր են գնահատել ակադեմիկոսներ Հալաբյանը, Կոլլին, Օռլովը եւ ուրիշներ: Նա արժանացել է երիտասարդ ճարտարապետների համամիութենական 1951 թ. ստուգատեսի մրցանակի: Մոսկվայում 1977 թ. լույս տեսած «Композиция в промышленной архитектуре» Վ. Վ. Քլոխինի գրքում Գյումրիի գլխավոր շինությունը դրվում է Ա. Թամանյանի առաջին ԵրՀԷԿ-ի, Գ. Աղաբաբյանի քաղաքի սառնարանի, Ռ. Իսրայելյանի ու Գ. Քոչարի Արարատ տրեստի Երեւանի գինու մառանների եւ Հ. Մարգարյանի կոնյակի գործարանի հանրահայտ շինությունների շարքում, որպես մեծ վարպետությամբ ստեղծված ճարտարապետություն:

Ս. Մարությանը բազմաժանր ստեղծագործող է, ահավասիկ՝ գյուղական բնակավայրերի հատակագծում, արդյունաբերական, բնակարանային, մշակութային-լուսավորական, առողջապահական-հիվանդանոցային, այլ ամեն կարգի շինություններ: Այդ կարգի կառույցներից հիշարժան են Հրազդանի մշակույ-

Գյումրիի ՏԷԿ

թի տունը, Կապանի երաժշտական ուսումնարանը կից համերգային սրահով, որ կարող է տեղավորել մինչեւ 700 հանդիսատես, Երեւանի Մոսկովյան փողոցի թիվ 8, սպիտակ ֆելզիտով երեսպատված հինգ հարկանի բնակելի շենքը, Ազատության պողոտայի 1-12 բնակելի շենքերի համալիրը, այդ կազմում միջնակարգ դպրոցն ու Զվարթնոց կինոթատրոնը, ՀՀ գիտութ. ազգ. ակադեմիայի գեոֆիզիկական դիտարանի համալիրը Գառնի գյուղի մոտ (մասամբ կառուցված), նոր ավաններից մի քանիսի կենտրոնական մասի համալիրները, մոտ 10 աղբյուր-հուշարձաններ, որոնցից վերջինը կառուցված է Օշական գյուղում, որի համար գյուղական համայնքի խորհրդի որոշմամբ ճարտարապետը դարձել է պատվավոր օշականցի եւ այլն:

Սկսած 1959 թվականից Ս. Մարությանը ամենօրյա աշխատանքային օրվան զուգընթաց, զբաղվել է մեր ճարտարապետության պատմության եւ տեսության հարցերով, կարճ ժամանակամիջոցում ստեղծել մի քանի տասնյակ գիտական աշխատություններ, այդ թվում հինգ ծավալուն, բովանդակալից, տարբեր մասին հարցեր ընդգրկող մենագրություններ, դրանք են «Զվարթնոց» (1963), «Տայքի ճարտարապետական հուշարձանները» (1972), «Ավանի տաճարը» (1976), «Խորագույն Հայք» (1978), «Ճարտարապետական հուշարձաններ» (ռուսերեն, 1989): Դրանցից այս վերջինը հեղինակին դարձրել է 1991 թ. ճարտարապետության համաշխարհային բիենալեի դափնեկիր: Մեծ նվաճում է, երբ պրակտիկ նախագծող ճարտարապետը զուգընթացաբար զբաղվելով գիտությամբ, հասնում է այդպիսի նվաճումների. սա մեզանում հանդիպող բացառիկ երեւույթներից է:

Նշենք նրա կատարած աշխատանքը Զվարթնոցի թորամանյանական վերակազմության հարցում: Լրացնելով Թորամանյանի մոտ պակասող գծագրերը, նա կարողացավ հավաստել այդ վերակազմության մեծ բարեմասնությունները, միակ ընդունելին, ճանաչման արժանի լինելը: Այդ աշխատանքի շնորհիվ այսօր վստահորեն Թորամանյանի Զվարթնոցի վերակազմությունը համարում ենք առավել մոտ երբեմնի կանգուն հոյակերտ տաճարին: Մարությանը խորացրեց, գիտականորեն հավաստեց, որ զվարթնոցատիպ Բանակ տաճարը կառուցվել է ոչ թե 9-10-րդ դարում Ադրներսեհի կողմից, այլ 7-րդ դարում եւ որ կարեւորն է, այն կառուցել է Զվարթնոցը կառուցող նույն հայոց կաթողիկոս Ներսես Գ Շինողը 652-658 թվերի ընթացքում:

Ս. Մարությանին հաջողվեց նաեւ հավաստել, որ ճշմարտացի էր Թորամանյանը Ավանի տաճարի հարցում, որ այն եղել է հինգ գմբեթանի: Համաձայն Մարությանի Ավանն իր տեսակի մեջ աշխարհում եղել է առաջինը: Նա դրանով հաստատեց հինգգմբեթանի տաճարների հայկական տիպի առկայությունը համընդհանուր ճարտարապետության անդաստանում: Սա ճարտարապետական հուշարձանների այն տիպն է, որի սկզբունքով են կառուցված աշխարհում առավել տարածում գտած հինգ գմբեթներով տաճարները:

Ճարտարապետ Ս. Մարությանը 1992 թվականից թոշակառու է եւ աշխատում է տանը մի նոր աշխատության վրա, նվիրված հայ ճարտարապետությանը: Առողջություն եւ հաջողություններ իր շնորհակալ գործում:

ԱՐՇԱՎԻՐ ԽԱԼՊԱԽՉՅԱՆ,
ճարտարապետ

ԵՐԵՎԱՆ

Չարենցի 100-ամյա հոբելյանը կարժանանա՞ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ուշադրության

Երեկ Չարենցի մահվան տարելիցի նախօրեին մայրաքաղաքի հասարակության (հիմնականում ավագ սերնդի) մի խումբ ներկայացուցիչներ հավաքվել էին բանաստեղծի արձանի մոտ՝ սիրո, հարգանքի, ինչո՞ւ չէ՝ հավատարմության տուրք մատուցելու պոետի հիշատակին: Ավանդական այս «արարողակարգին» այս անգամ ի տարբերություն նախորդ տարիների, մասնակցում էր ՀԳՄ ղեկավարությունը Հրանտ Մաթեւոսյանի գլխավորությամբ:

ՀԳՄ նախագահը օրինաչափ համարեց, որ «այսօրվա աշխարհում, որ մենք շատ բան չենք հասկանում, այս օտարվող երկրում Չարենցն է մնում մեր սեղանի գիրքը, խոսքը եւ ընթացքը հայ իրականության մեջ, որն ազգակցեց իր մեծ նախորդների Աբովյանի, Թումանյանի, Խորենացու հետ եւ դարձավ նրանցից մեկը, որոնց շնորհիվ ազգը կա»: «Ընդամենը [illegible] ժողովուրդը չի կարող դառնալ մայրամուտ [illegible]», ասաց պրն Մաթեւոսյանը: Նրանից տեղեկացանք, որ Չարենցի հարյուրամյակի առթիվ ծրագրվում է լույս ընծայել բանաստեղծի երկերի ընտրանին, նրան նվիրված «[illegible]», ինչպես նաեւ Գուրգեն Մահարու «Չարենցնամեն», այնպես որ «մի վեց ամիս, թերեւս, ապրենք Չարենցով»:

Չարենցագետ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Ալմաստ Զաքարյանի [illegible] մեծ Չարենցի արձանի մոտ [illegible], քանզի «ժողովուրդը չի մոռացել իր կորուստները»: Իսկ նկարչուհի Ռուզաննա Նազարյանը, իր կարեւորագույն վաստակը համարելով 37 դաժան թվականին Չարենցի [illegible] պահպանումը եւ ժողովրդին վերադարձնելը», ասաց «100, 200 կամ 1000 տարին մեկ են ծնվում Չարենցի նման [illegible]»:

[illegible] մի ժամանակ Չարենցի անունն անգամ վախենում էին տալ»: Չարենցի հիշատակի [illegible] բանաստեղծի տուն-թանգարանում, որի տնօրեն Լիլի Հակոբյանը մի քիչ վշտացած էր, որ հոբելյանական [illegible] հանձնաժողով դեռեւս չի կազմված, չնայած հոբելյանական [illegible] բանաստեղծի հարյուրամյակը նշելու համար [illegible] (ինչ հոբելյանին մնացել է 3 ամիս), տուն-թանգարանն էլ (որտեղից դեռ է սկսվելու հանդիսությունները), մեծ խնդիրների առաջ է կանգնած: Թանգարանի [illegible], մշակույթի նախկին նախարար Հակոբ Մովսեսի հետ, դիմել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին, ներկայացնելով փաստաթղթեր, Չարենցի բանաստեղծությունները տարբեր լեզուներով [illegible]: Ակնկալվում է նաեւ Սփյուռքի օժանդակությունը, քանզի «Չարենցի հոբելյանը արժանի է համազգային տոն դառնալու»: Տիկին Հակոբյանն ուրախությամբ հայտնեց, որ ՀԳՄ նոր ղեկավարությունը [illegible]:

ԱՍՏՂԻԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԽՆԴԻՐ

Լորիս Ճգնավորյանը եւ Ֆիլհարմոնիկը հայտնվել են բարիկադների տարբեր կողմերում

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար Լորիս Ճգնավորյանի եւ երաժիշտների միջեւ ծայր առած հակասությունները միակողմանի [illegible] լրագրողների փորձերը անհաջողության են մատնվում: Երեկ եւ նախորդ օրերին մաեստրոն հրաժարվեց նրանց ընդունել: Այդուհանդերձ...

Նոյեմբերի 26-ին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի կոլեկտիվը գումարեց արհմիութենական ժողով [illegible] Հայֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճի [illegible]: Պատճառն այն է, որ նվագախմբի ղեկավար Լորիս Ճգնավորյանը կտրականապես դեմ էր ժողովի գումարմանը, [illegible] երաժիշտներին ժողովն անցկացնել շենքում: Ժողովը [illegible] արհմիությունների հանրապետական խորհրդի ներկայացուցիչների (Հ. Մելոնյան, Լ. Գասպարյան, Ժ. Ավետիսյան) միջամտությամբ, որոնք նույն օրը կոլեկտիվի խնդրանքով հանդիպել էին մաեստրոյի հետ: [illegible]

Ըստ երաժիշտների, ժողովի նպատակն էր ստեղծել [illegible] արհմիություն, որը կպաշտպանի ֆիլհարմոնիկի երաժիշտների [illegible]: Նվագախմբի անդամների [illegible], չնայած ֆիլհարմոնիկը [illegible], սակայն երաժիշտներին վճարում է միայն 45-50 դոլար [illegible] 3500 դրամ: Նշվեց նաեւ, որ 30 [illegible] երաժիշտները միայն մեկ [illegible]

[illegible] Նրանք, ովքեր փորձել են բարձրացնել այս խնդիրների շուրջ, հեռացվել են աշխատանքից [illegible], իսկ նոյեմբերի 26-ի [illegible] երեք երաժիշտներ:

Այս խնդիրների հետ կապված [illegible] նոյեմբերի 20-ին [illegible] կոլեկտիվի ժողով, որը [illegible] ստեղծել [illegible] արհմիություն, [illegible] նվագախմբի [illegible] ֆինանսական [illegible] Սամվել [illegible] աշխատանքից հեռացնելու [illegible] Հայաստանի վաստակավոր կոլեկտիվ [illegible] Ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի [illegible] Երեւանի [illegible] նվագախմբի 80 երաժիշտներ [illegible] ֆիլհարմոնիկ նվագախմբին: Այս ժողովը [illegible] Լորիս Ճգնավորյանը [illegible] ՆԳՆ [illegible]: Հիշեցնենք, որ մաեստրո Լորիս Ճգնավորյանը 1989 թ. նվագախմբի ղեկավար է [illegible] միջնորդությամբ:

Հ. Ս.

[illegible]

ԱԶԳ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄՐՑԱՇԱՐԵՐ

«Յուվենտուսը» 11 տարի անց կրկին համաշխարհային ֆուտբոլի Օլիմպոսում է

«Ծեր սինյորան» երկրորդ անգամ նվաճեց Միջմայրցամաքային գավաթը

ՀՐԱՉ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

1960 թ., երբ եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթը առաջին անգամ [illegible] միջազգային մրցումների օրացույցում, ՈՒԵՖԱ-ն [illegible] Նոր աշխարհի: Հարավամերիկյան [illegible] Հարավային Ամերիկայի [illegible] 1958 թ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

Տոկիոյում [illegible] «Տոյոտայի» [illegible]

[illegible]

«Տոյոտայի» մրցանակակիրները

1980 թ. Վիկտորինո («Նասիոնալ», Ուրուգվայ)
1981 թ. Նունիես («Ֆլամենգո», Բրազիլիա)
1982 թ. Ժաիր («Պենյարոլ», Ուրուգվայ)
1983 թ. Ռենատո («Գրեմիո», Բրազիլիա)
1984 թ. Պերկուդանի («Ինդեպենդիենտե», Արգենտինա)
1985 թ. Պլատինի («Յուվենտուս», Իտալիա)
1986 թ. Ալզամենդի («Ռիվեր Պլեյտ», Արգենտինա)
1987 թ. Մաջեր («Պորտո», Պորտուգալիա)
1988 թ. Օստոլազա («Նասիոնալ», Ուրուգվայ)
1989 թ. Էվանի («Միլան», Իտալիա)
1990 թ. Ռեյկարդ («Միլան», Իտալիա)
1991 թ. Յուգովիչ («Ցրվենա զվեզդա», Հարավսլավիա)
1992 թ. Ռայ («Սան Պաուլու», Բրազիլիա)
1993 թ. Տոնինյո Սերեզո («Սան Պաուլու», Բրազիլիա)
1994 թ. Ասադ («Վելես Սարսֆիլդ», Արգենտինա)
1995 թ. Պատրիկ Կլյույվերտ («Այաքս», Հոլանդիա)
1996 թ. Ալեսսանդրո Դել Պիերո («Յուվենտուս», Իտալիա)

35 եզրափակիչները

1960 թ. «Ռեալ» (Իսպանիա)—«Պենյարոլ» (Ուրուգվայ) 5-1, 0-0
1961 թ. «Պենյարոլ» (Ուրուգվայ)—«Բենֆիկա» (Պորտուգալիա) 0-1, 5-0, 2-1
1962 թ. «Սանտոս» (Բրազիլիա)—«Բենֆիկա» (Պորտուգալիա) 3-2, 5-2
1963 թ. «Սանտոս» (Բրազիլիա)—«Միլան» (Իտալիա) 2-4, 4-2, 1-0
1964 թ. «Ինտերնացիոնալե» (Իտալիա)—«Ինդեպենդիենտե» (Արգենտինա) 0-1, 2-0, 1-0
1965 թ. «Ինտերնացիոնալե» (Իտալիա)—«Ինդեպենդիենտե» (Արգենտինա) 3-0, 0-0
1966 թ. «Պենյարոլ» (Ուրուգվայ)—«Ռեալ» (Իսպանիա) 2-0, 2-0
1967 թ. «Ռեյսինգ» (Արգենտինա)—«Սելտիկ» (Շոտլանդիա) 0-1, 2-1, 1-0
1968 թ. «Էստուդիանտես» (Արգենտինա)—«Մանչեսթեր Յունայթեդ» (Անգլիա) 1-0, 1-1
1969 թ. «Միլան» (Իտալիա)—«Էստուդիանտես» (Արգենտինա) 3-0, 1-2
1970 թ. «Ֆեյենորդ» (Հոլանդիա)—«Էստուդիանտես» (Արգենտինա) 2-2, 1-0
1971 թ. «Նասիոնալ» (Ուրուգվայ)—«Պանաթինայկոս» (Հունաստան) 2-1, 1-1
(Այս տարի չեմպիոնների գավաթակիր «Այաքսը» (Հոլանդիա) հրաժարվել էր հանդիպել «Նասիոնալին»)
1972 թ. «Այաքս» (Հոլանդիա)—«Ինդեպենդիենտե» (Արգենտինա) 3-0, 1-1
1973 թ. «Ինդեպենդիենտե» (Արգենտինա)—«Յուվենտուս» (Իտալիա) 1-0
(Կրկին Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթակիր «Այաքսը» (Հոլանդիա) չմասնակցեց խաղարկությանը)
1974 թ. «Ատլետիկո» (Իսպանիա)—«Ինդեպենդիենտե» (Արգենտինա) 2-0, 0-1
(Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթակիր «Բավարիան» (ԳՖՀ) հրաժարվեց մրցամարտից)
1975 թ. Միջմայրցամաքային գավաթը չի խաղարկվել
1976 թ. «Բավարիա» (ԳՖՀ)—«Կրուզեյրո» (Բրազիլիա) 2-0, 0-0
1977 թ. «Բոկա Խունիորս» (Արգենտինա)—«Բորուսիա» (Մյոնխենգլադբախ, ԳՖՀ) 3-0, 2-2
(Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթակիր «Լիվերպուլը» (Անգլիա) չմասնակցեց խաղարկությանը)
1978 թ. գավաթը չի խաղարկվել
1979 թ. «Օլիմպիա» (Պարագվայ)—«Մալմյո» (Շվեդիա) 2-1, 1-0
(Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթի խաղարկության հաղթող «Նոթինգեմ Ֆորեստը» (Անգլիա) հրաժարվեց մրցելուց)
1980 թ. «Նասիոնալ» (Ուրուգվայ)—«Նոթինգեմ Ֆորեստ» (Անգլիա) 1-0
1981 թ. «Ֆլամենգո» (Բրազիլիա)—«Լիվերպուլ» (Անգլիա) 3-0
1982 թ. «Պենյարոլ» (Ուրուգվայ)—«Աստոն Վիլլա» (Անգլիա) 2-0
1983 թ. «Գրեմիո» (Բրազիլիա)—«Համբուրգ» (ԳՖՀ) 2-1
1984 թ. «Ինդեպենդիենտե» (Արգենտինա)—«Լիվերպուլ» (Անգլիա) 1-0
1985 թ. «Յուվենտուս» (Իտալիա)—«Արգենտինոս Խունիորս» (Արգենտինա) 2-2 (11մ 4-2)
1986 թ. «Ռիվեր Պլեյտ» (Արգենտինա)—«Ստյաուա» (Ռումինիա) 1-0
1987 թ. «Պորտու» (Պորտուգալիա)—«Պենյարոլ» (Ուրուգվայ) 2-1
1988 թ. «Նասիոնալ» (Ուրուգվայ)—«Էյնդհովեն» (Հոլանդիա) 2-2 (11 մ 7-6)
1989 թ. «Միլան» (Իտալիա)—«Նասիոնալ» (Կոլումբիա) 1-0
1990 թ. «Միլան» (Իտալիա)—«Օլիմպիա» (Պարագվայ) 3-0
1991 թ. «Ցրվենա զվեզդա» (Հարավսլավիա)—«Կոլո-Կոլո» (Չիլի) 3-0
1992 թ. «Սան Պաուլու» (Բրազիլիա)—«Բարսելոնա» (Իսպանիա) 2-1
1993 թ. «Սան Պաուլու» (Բրազիլիա)—«Միլան» (Իտալիա) 3-2
1994 թ. «Վելես Սարսֆիլդ» (Արգենտինա)—«Միլան» (Իտալիա) 2-0
1995 թ. «Այաքս» (Հոլանդիա)—«Գրեմիո» (Բրազիլիա) 0-0, 11 մ 4-2
1996 թ. «Յուվենտուս» (Իտալիա)—«Ռիվեր Պլեյտ» (Արգենտինա) 1-0

ՇԱԽՄԱՏ

Հակոբյանի գրոսմայստերական մրցաշարերը

Երեկ [illegible] 1997 ի փետրվարին [illegible] մասնակիցների վերջնական կազմը: Պայքարին կմասնակցեն 12 համաշխարհային գրոսմայստերներ, այդ թվում Վլադիմիր Հակոբյանը: [illegible]

[illegible] 18-ին Հակոբյանը, [illegible] 16-րդ [illegible] գրոսմայստերական մրցաշարում: [illegible]

Գ. Հ.

ՏԱՐԱԶՈՏ

Ֆուտբոլային ճակատամարտեր են բորբոքվել մարզադաշտերում

Իսպանիայում մեկնարկել է մինի ֆուտբոլի աշխարհի 3-րդ առաջնությունը: Ռուսաստանի ֆուտբոլիստները, որոնք դարձել են առաջին մրցաշարի չեմպիոններ, այս անգամ ևս վճռականորեն են տրամադրված: «B» ենթախմբի մեկնարկային խաղում նրանք 2-2 հաշվով ավարտեցին պայքարը հոլանդացիների հետ: Նույն խմբում Արգենտինայի ընտրանին 2-1 հաշվով պարտության մատնեց չինացիներին:

Քլինթոնը ժպտալով է պարտվում

Վերջերս Ավստրալիա կատարած իր պաշտոնական այցի ընթացքում ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը ընկերական մրցամարտ անցկացրեց գոլֆի աշխարհի չեմպիոն Գրեգ Նորմանի հետ: Չնայած Նորմանի ակնհայտ առավելությանը, նախագահը, ինչպես իրեն հարգող յուրաքանչյուր մարզիկ, պարտվեց ժպտալով:

«Կոլո-Կոլոն»՝ չեմպիոն

Չիլիական «Կոլո-Կոլո» ակումբը հաներորդ անգամ դարձավ իր երկրի չեմպիոն: Նա 4 միավորով առաջ անցավ իր մշտական հակառակորդից՝ «Ունիվերսիդադ Կատոլիկա»-ից: Այս մրցաշրջանում «Կոլո-Կոլոն», որին մարզում է Պարագվայի մարզիչ Գուստավո Բենիտեսը, մի գլուխ բարձր է մյուս թիմերից: 90-ական թվականների սկզբին այս ակումբը երկրում չուներ իրեն հավասարը, իսկ 1991 թ.՝ ամբողջ Հարավային Ամերիկայում: Նա արժանացավ Լիբերտադորեսի գավաթին: Բայց և այնպես 2 տարի շարունակ 1994-1995 թթ. չեմպիոն էր դարձել «Ունիվերսիդադ դե Չիլին»:

Բախտը երես է թեքում «Ֆորտունայից»

Դյուսելդորֆի «Ֆորտունա» ակումբի կազմում հանդես եկող Սերգեյ Յուրանը ձգել է ոտքի մկանը և երկար ժամանակով դուրս մնացել խաղից: Յուրանից հետո վնասվածքներ ստացան թիմի ևս երկու ռմբարկուներ՝ Ռաֆայել Տոնելոն և Ռիչարդ Ցիռոնը, դրանով իսկ ծանր կացության մեջ դնելով ավագ մարզչին:

Վենեյբլսը մեկնեց Ավստրալիա

Ավստրալիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ղեկավարությունն Անգլիայի հավաքականի նախկին ավագ մարզիչ Թերրի Վենեյբլսին գտնում էր իր երկրի ազգային ընտրանու ղեկավարի ամենահարմար թեկնածու: Վենեյբլսին հետաքրքրել է «կանաչ աշխարհամասում» աշխատելու հեռանկարը և նա հաճույքով ընդունել է առաջարկը:

Հոկեյիստը դատաստան տեսավ մարզասերի հետ

Մարզասերների աջակցությունը գեղեցիկ խաղ ցուցադրելու խթան է հոկեյիստների համար: Սակայն, հաճախ հանդիսատեսների վարքը [illegible] հուզմունքի պատճառ է դառնում: «Կալգարի»—«Էդմոնտոն» խաղի ժամանակ մարզասերներից մեկի արարքը այն աստիճան զայրացրեց «Կալգարիի» խաղացող Սաշա Լակովիչին, որ նա անմիջապես փորձեց հարաբերությունները պարզել հոկեյի խուլիգանի հետ և ճակատով հարվածելով նրա դեմքին՝ [illegible] դաժան տեսք անդաստիարակին:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Պայքարը ուժեղանում է, անդրօվկիանոսյան խաղահրապարակներում

Հանրահայտ Չառլզ Բարկլիի «Հյուսթոն Ռոքեթս» [illegible] NBA-ի [illegible] 90-85 [illegible] 12 [illegible]

[illegible] 102-92 [illegible] 12-րդ [illegible] 13 [illegible] 88-84 [illegible] 40 [illegible]

ԱԶԳ օրվա հետքերով

ԲՈՍՏՈՆ

Վախճանվեց «Հայրենիք» թերթի խմբագիր Գեւորգ Տոնապետյանը

Նոյեմբերի 16-ին, կարճատեւ հիվանդությունից հետո, Բոստոնում վախճանվեց ՀՅԴ տեղի «Հայրենիք» պարբերաթերթի բազմամյա խմբագիր Գեւորգ Տոնապետյանը, 63 տարեկան հասակում։ Ծնվել էր Հալեպում, միջնակարգ եւ բարձրագույն կրթությունն ստացել տեղում եւ Բեյրութում, այնուհետեւ մանկավարժության գծով մասնագիտացել եւ դոկտորի աստիճան ստացել Լոնդոնում։ Հալեպում կրթական տարբեր պաշտոններ վարելուց հետո գաղթել է Մ. Նահանգներ, որտեղ կուսակցական պատասխանատու աշխատանքներ վարելուց հետո 1979 թ. ստանձնել է «Հայրենիքի» խմբագրությունը, որը որոշ ընդմիջումներով վարում էր մինչեւ 1996 թ. ապրիլ ամիսը։

Հուղարկավորությունն ու թաղումը կատարվել է նոյեմբերի 20-ին, Բոստոնի Ս. Ստեփանոս եկեղեցում, նախագահությամբ Հայ եկեղեցու անքասյան թեմի առաջնորդ Մեսրոպ արք. Աշճյանի եւ ՀՅԴ Բյուրոյի ներկայացուցիչ Կարո Արմենյանի։ Եկեղեցում ընթերցվել են Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի եւ Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ի ցավակցական հեռագրերը։

Մարմինն ամփոփվել է Քեմբրիջի գերեզմանատանը։

ԸՐՋԱՆ

Հունվարին Շամիլ Բասաեւը կդառնա՞ ռուսական զորքերից զերծ Չեչնիայի նախագահ

26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Չեչնիայում այսօր պաշտոնապես սկսվեց նախագահական խորհրդարանական ընտրարշավ։ Վարչապետ Ասլան Մասխադովը նշեց, թե ինքը դեռ չպետք է մտածի նախագահական ընտրություններին մասնակցելու մասին։ Չեչնիայի նախկին ղեկավար Դոկու Զավգաեւն այսօր հայտարարեց, թե չի մասնակցի ընտրություններին։ Նախագահության թեկնածուների թվում են Չեչնիայի ներկայիս ղեկավար Զելիմխան Յանդարբիեւը եւ դաշտային հրամանատար Շամիլ Բասաեւը, որին ռուսները ահաբեկիչ են հռչակել Բուդյոննովսկի դեպքերից հետո։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, երեկ երեկոյան Գրոզնու հեռուստատեսությամբ մի ձայնագրված հաղորդում է ցուցադրվել, որում Բասաեւը հայտարարել է, թե ինքը պատրաստ է պայքարել նախագահի պաշտոնի համար, որպեսզի ապացուցի, «որ ինքը ոչ միայն կռվել, այլ նաեւ խաղաղ կյանք կարող է կառուցել»։ Որպես իր ծրագրի գլխավոր կետեր նա նշել է պայքարը հանրապետությունում հանցագործությունների եւ կոռուպցիայի դեմ։ Նախագահության թեկնածուները ընտրություններից առնվազն 30 օր առաջ պետք է 10 հազար ստորագրություն ներկայացնեն Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով։ Իսկ Ինտերֆաքս գործակալությունը, վկայակոչելով Ռուսաստանի զինված ուժերի գլխավոր շտաբը, հաղորդեց, որ Ռուսաստանի զորքերի Չեչնիայից դուրսբերումը ծրագրվում է ավարտել մինչեւ հունվարի 25-ը։ Ըստ գործակալության, Չեչնիայում մնացած Ռուսաստանի վերջին 2 բրիգադների դուրսբերումը, որոնց ընդհանուր թվաքանակը 6 հազար է, կսկսվի դեկտեմբերի 1-ին։

Նախատեսվում է Չեչնիայից դուրս բերել 2000-ից ավելի միավոր զրահատեխնիկա, շուրջ 4 տոննա նյութական միջոցներ եւ 400 տոննայից ավելի ռազմատեխնիկական գույք։ Դուրս բերված ստորաբաժանումները կտեղակայվեն Ստավրոպոլի երկրամասի Բուդյոննովսկ եւ Դաղստանի Բույնակսկ քաղաքներում։ ■

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք։
Հեռախոսներ՝
58-18-41, 52-30-56

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մ/թ նոյեմբերի 28-ին «Հայագրոբանկի» բակում կորել է ռադիոներկայացին «Սենատ» մակնիշի ձեռքի հեռախոս։ Գտնողին խնդրվում է զանգել՝ 53-37-39։ Խոստանում ենք դրամական պարգեւ։

ԼՈՒԾԱՐՎԵԼ Է

Երիտասարդության եւ ուսանողների միջազգային կապերի եւ փոխանակման Հայկական կենտրոնի «Ինտերտրեյվլ» ձեռնարկությունը։

ԿՈՐԵԼ Է

ԷՖԵԿՏ-95
կոոպերատիվի կլոր կնիքը եւ շտամպը։
Համարել անվավեր։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ ննջասենյակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մալաթիա)։ Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի։

Զանգահարել՝
27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

D I A N A

ԳՈՎԱԶԴԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԱԿՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

Նյութեր դիզայներական եւ ձեւավորման աշխատանքների համար։

Ամեն օր, ժամը 10:00-18:00
Հասցեն՝ Մ. Մաշտոցի 31, հեռ. 53-26-80

1997 Թ. ՊԱՏԻ ՄԵԾԱԴԻՐ ՕՐԱՑՈՒՅՑ

ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՆՎԵՐԸ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԻՆ

ARMENIA 1997

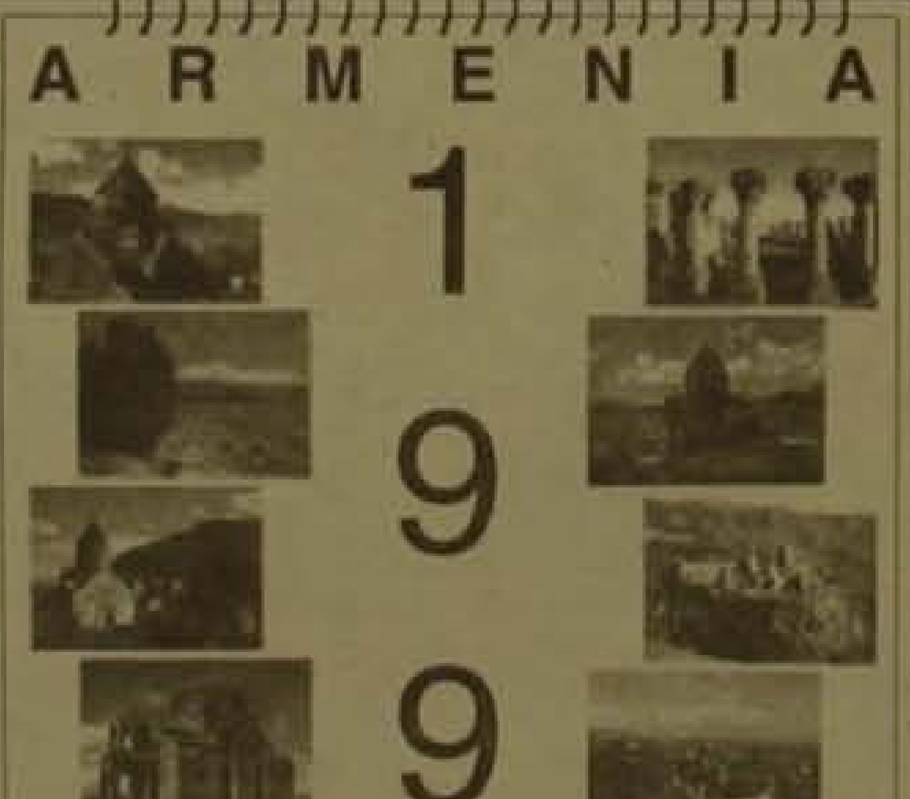

Calendar

ՍԱԹԻ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ SATI-ARMENIA

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԲԵՌՆԱՓՈԽԱԴՐՈՒՄՆԵՐ երկրագնդի ցանկացած երկրից Հայաստան եւ հակառակ ուղղությամբ

■ Մասնավորապես Իրան եւ Իրանի տարանցիկ ճանապարհներով Միացյալ Արաբական Էմիրություններ, Սիրիա, Թուրքիա, Թուրքմենստան, Տաջիկստան, Ղազախստան, Հնդկաստան եւ Չինաստան։
■ Առաքման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերի պատրաստում։

Հասցեն՝
Երեւան,
Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 21
Հեռ. 53-11-20
53-10-22
AT&T հեռ./ֆաքս 151383

«ԱՅԱՔՍ» ՖԻՐՄԱՆ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՓԱՐԻԶ՝ ՏՈՆԵԼՈՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՎ ԱՄԱՆՈՐԸ

Դեկտեմբերի 19-26-ը, դեկտեմբերի 26-ից հունվարի 2-ը
8 օր / 7 գիշեր
**** հյուրանոց CONCORDE SANT LAZARE XIX դ., կառույց Փարիզի կենտրոնում

Ծրագիր

1 օր Ժամանում, երեկոյան զբոսանք Փարիզով եւ Սենայով
2 օր Էքսկուրսիա քաղաքով
3 օր Լուվր
4 օր Վերսալ
5 օր Էքսկուրսիա Լուարայի դղյակներով
6 օր Էքսկուրսիա «Դիսնեյլենդ»
7 օր Ազատ օր
8 օր Մեկնում

Տոնական ընթրիք «Լիդո» կամ «Մուլեն Ռուժ» ռեստորանում

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43/ա ՀԵՌ. 531573, 538845, 531615

ВНИМАНИЕ

Организация приглашает на работу женщину в возрасте от 35 до 45 лет с хорошим знанием английского языка. Обеспечивается индивидуальное обучение работе с персональным компьютером и бухгалтерии в течение испытательного срока.
☎ 52 63 13

ԿՈՐԵԼ Է

«4444» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության կլոր կնիքը։
Համարել անվավեր։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝
25-11-87, 58-18-41

«ԱՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

«Նոյյան տապան» հրատարակչության տպարան։ Երեւան-23, Արշակունյաց 2։ Գրանցման թիվ 65։ Պատվեր 2233։ Տպաքանակ 4000։ Ստորագրված է տպագրության 27. 11. 1996։ Գինը 75 դրամ